

समाचार फलोअप

सडकमा बाख्रा पाल्न पाइन्छ ?

यज्ञमूर्ति तिमिल्सिना,

पाल्पा/संयोग नै मान्नुपर्छ हामीले पछिल्ला तीन अंकहरूलाई सडकसित जोडेर समाचार प्रकाशन गर्छौं । नं. १ सडकमा छाडा छडिएका बाख्राले हैरान पारे । नं. २ सडक गाउँ गाउँमा पुगेपछि गाउका महिलाहरू उद्यमी भए र नं. ३ बराङ्दीकी श्यामकला अधिकारीको मृत्युवरणपछि महिला हिंसा अन्त्यको माग सहित सर्वसाधारणहरू सडकमा उत्रिए । यसले सडक सदुपयोग र दुरुपयोगको अवस्थालाई प्रष्टैसँग भल्काउँछ ।

सडक के लागि ?

यातायात संचालन र पैदल यात्राका लागि । यो बाहेक सडकका अरु सकारात्मक वा नकारात्मक दुवै उपयोग हुन सक्छ । तर सदरमुकाम तानसेनका अगुवाहरूले नै सडकलाई बाख्रा पाल्ने र कमाई खाने अखडाको रूपमा प्रयोग गरेका छन् । यसबारे मौखिक वा अखबार मार्फत धेरै कुराहरू बाहिर आयो । यसबारे थुप्रै गुनासाहरू आएका छन् तर कारवाही गर्ने निकाय बेकम्मा सावित भएको छ । पाल्पा समाचारपत्र साप्ताहिकमा गते सदरमुकाम तानसेनका पैदलयात्री र सवारी चालकलाई बाख्राले पुर्याएको हैरानीबारे समाचार प्रकाशन गर्छौं । त्यसपछि हामीलाई थुप्रै प्रतिक्रिया आए । कतिले बाटोमा बाख्रा कुखुरा पाल्नेहरूलाई कारवाही गरिनुपर्छ

तानसेन लहरेपिपल स्थित एउटा पसलका लागि ल्याएर पेटीमा जतनले बोराभित्र राखिएका चाउचाउ चिजवल बोरा फोरेर खाँदै छाडा बाख्राहरू । एकैछिनमा सबै सामानहरू बाख्राले सखाप पारे । तस्विर: यज्ञमूर्ति तिमिल्सिना

भन्नुभयो भने कतिपयले यसबारे सम्बन्धित निकायको ध्यान नजान पनि सक्छ किनकी बाख्रा कुखुरा पाल्नेहरूले नै प्रशासनलाई टर्नेन् अनि कसरी कारवाही होला र खै भनेर शंका व्यक्त गर्नुभयो । अहिलेसम्म हेर्दा शंका गर्नेहरूकै शंका पूरा भएको छ । यसबारे ध्यान दृष्टि दिनुपर्नेहरू नै कानमा तेल हाले जस्तो गरि सञ्चो मानेर बसेका छन् । बिहान सूर्य उदाएपछि साभ्र भ्रमिक्क नपरुञ्जेलसम्म तानसेनमा झण्डै ३० वटा बढी बाख्रा हुल लागेर बजारमा देखिन्छन् । ती बाख्राहरू साँझ परेपछि साहुजीकहाँ आश्रय लिन पुग्छन् । साहुजीले हरेक दिन बाख्राको मुल्य बढेकोमा गर्व गर्छन् । तर तीनै बाख्राहरूले दिक्क बनाएर पैदलयात्री र सवारी चालकको तौल घटाईदिएका

छन् । कतिपयलाई अल्भनाएर लडाईँदिएका छन् । कतिपय स-साना बिद्यार्थीहरूलाई खशी पाठाले सास्ती कटाएका छन् ।

बाख्राले के के मा हैरान पार्छो ?

हामी तानसेनको पर्यटन बिकासबारे खुबै गफ गर्छौं । चर्का भाषण पनि गर्छौं । तर पर्यटन व्यवस्थापन छैन । आएका पाहुनाहरूको समेत स्वागत सम्मान छैन । कतिपय बिदेशीहरू तानसेन आफैँमा पर्यटकीय शहर हो भन्ने कुरामै अलमल भएर फर्कन्छन् । त्यसको एउटा बाधक यहाँको एउटा बाधक ट्राफिक व्यवस्थापन हो । जसका लागि बाख्राले पनि असहयोग गरेको छ । अर्कोतिर कसैले करेसावारीमा साग, सड्नी रोपेको छ भने साग हरियो हुने पाउँदैन । किनकी

समस्या के हो त ?

-सडकमा बाख्रा पालेर कमाई खाने धन्दा चलाएकाहरू तानसेनकै अगुवामा गनिन्छन् । तानसेन नगरपालिकाका चल्तापुर्ता कर्मचारीहरू पनि यस्ता कार्यमा संलग्न छन् ।

-बाख्रापालकले नै टर्नेन् प्रशासन र नगर पालिकालाई, त्यसैले पनि बाख्रापालकहरूले प्रशासन भन्दा आफू ठूलो भएको सम्झन्छन् ।

-कारवाही गर्ने निकाय नै बेकम्मा जस्तै भएको छ । त्यसैले उसले यस्ता बिषय आउँदा कानमा तेल हाले जस्तो गरि बस्छ । कारवाही गर्ने निकाय नै यो बिषयलाई सानो बिषय हो भनेर उम्कन चाहन्छ । किनकी बाख्रा नियन्त्रण गर्दा गज्जागोलमा फसिन्छ कि भन्ने त्रास छ ।

बाख्रा हुल बारीमा बारम्बार पस्छन् । जसका कारण तानसेनबासी थप हैरानीमा छन् । योसँगै बाख्राले ट्राफिक व्यवस्थापनमा समेत निकै हैरानी पुर्याएको छ । कतिपय बिदेशीहरूले त यस्ता दृश्य देख्दा आश्चर्य मान्छन् र हाम्रो सम्भयतासित तुलना समेत गरेर हेर्छन् । यसर्थ सडकमा बाख्रा पाल्नेहरूलाई कारवाही गरिनुपर्छ । र तत्काल बाख्रा पाल्ने कार्यलाई रोक्नुपर्छ । यसका लागि तानसेन नगरपालिकाले नेतृत्व गर्नुपर्छ । जिल्ला प्रशासन र जिल्ला प्रहरी कार्यालयको समेत सहकार्यको खाचो छ ।

सरकारी काम कहिले जाला घाम

केही कार्यालयमा कर्मचारीनै नभेटिएपछि कर्मचारीको बारेमा जानकारी पाउन अनुगमन टोलीलाई मुस्किल परेको थियो ।

पाल्पा/जिल्ला प्रशासन कार्यालय पाल्पाले जिल्लाका १६ सरकारी कार्यालयमा गरेको अनुगमनमा ४६ कर्मचारी बिना जानकारी कार्यालयमा अनुपस्थित भएको पाइएको छ ।

केही कार्यालयमा कर्मचारीनै नभेटिएपछि कर्मचारीको बारेमा जानकारी पाउन अनुगमन टोलीलाई मुस्किल परेको थियो । कार्यालय प्रमुखदेखि तल्लो तहका कर्मचारीहरू समेत बिना जानकारी कार्यालय नआएको, काजको स्विकृती नलिपेरै फिल्डमा गएको, अधिकांश कर्मचारीले परिचयपत्र र पोषक नलगाएको भेटिएको पाल्पाका प्रमुख जिल्ला अधिकारी शिवराज जोशीले जानकारी दिए ।

जिल्ला प्रशासन कार्यालयबाट ५० मिटर दुरीमा रहेको जिल्ला विकास समितिको कार्यालयमा २ जना अधिकृत र अन्य ८ जना कर्मचारीहरू कुनै जानकारी समेत नदिई कार्यालयमा नआई घरमै बसेको पाइएको छ । त्यस्तै विद्युत प्राधिकरण कार्यालयमा ६ जना कर्मचारी अनुपस्थित भेटिएका छन् । जिल्ला हुलाकमा ३ जना, जिल्ला मालपोतमा ३ जना, जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालयमा ३ जना, जिल्ला प्राविधिक कार्यालयमा ३ जना अधिकृत र ७ जना कर्मचारी अनुपस्थित रहेको जोशीले जानकारी दिए । जिल्ला शिक्षा कार्यालयमा ६

जना कर्मचारी, कृषि विकास कार्यालयमा १ जना अधिकृत र १ जना कर्मचारी अनुपस्थित भेटिएका छन् । शहरी विकास तथा भवन निर्माण विभाग डिभिजन कार्यालयमा १ जना अधिकृत र १ जना कर्मचारी, पश्चिमाञ्चल डिभिजन सडक कार्यालय नम्बर ३ मा २ जना अधिकृत सहित ८ जना कर्मचारी कार्यालयमा उपस्थित नभएको फेला परेको छ । डिभिजन सडक कार्यालयमा भएको दरबन्दीको ४ जना कर्मचारी नभेटिएपछि अनुगमन टोलीले अन्य जानकारी लिनै नपाएको प्रजिअ जोशीले बताए ।

सहायक प्रमुख जिल्ला अधिकारी निरञ्जन ज्ञवालीले सिंचाई डिभिजन कार्यालय पाल्पाका इन्जिनियर बिश्वनाथ यादवले भोलिको हाजिरी पनि आजै गरेको पाइएको बताए । सम्बन्धित कार्यालयमा कर्मचारीहरू नभेटिएको सेवाग्राहीले सोध्दा फिल्ड गएको भन्ने बारम्बार उत्तर आउने कर्मचारीहरू घरमै बसेको पाइएपछि सेवाग्राहीको गुनासो सुनेर अनुगमन गरिएको थियो । प्रमुख जिल्ला अधिकारी र सहायक प्रमुख जिल्ला अधिकारीले छुट्टाछुट्टै अनुगमन गरेका थिए । बिना सूचना कार्यमा उपस्थित नहुने कर्मचारीहरूलाई कार्यालय प्रमुखसँग जवाफ मागेर कारवाही प्रक्रिया अगाडि बढाउने प्रजिअ जोशीले बताए ।

नीजि औषधी पसलेहरूको दादागिरी

पैसा कुम्ल्याएर रोग बेच्छन्

पाल्पा/तानसेनका नीजि औषधी पसलेहरूले अबैध धन्दा चलाउँदै आएको पाइएको छ ।

पोलिक्लिनिक तथा पच्चीस सैयासम्मका अस्पतालहरूले जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालयबाट निश्चित प्रकृया पुर्याई अनुमति लिएर मात्रै गर्भपतन गराउन पाउने व्यवस्था रहेकोमा सदरमुकाम तानसेनका मेडिकल संचालकहरूले बिना अनुमति गर्भपतन गराउँदै आएको प्रमाण फेला परेको छ । जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय पाल्पाको अग्रसरतामा तानसेन नगरपालिका भित्रका १० वटा औषधी पसलहरूमा गरिएको अनुगमनको क्रममा ३ वटा औषधी पसलहरूले अबैध गर्भपतन गराउँदै आएको र अरु ७ वटा औषधी पसलहरू समेत प्रक्रिया नपुर्याई अबैध रूपमा संचालन भइरहेको पाइएको छ ।

सानु मेडिकल हल लहरेपिपलले अबैध रूपमा गर्भपतन गराउने गरेको हलका संचालक रामलाल श्रेष्ठले स्वीकार गरे । सो मेडिकल हलबाट गर्भ पतन गराउन प्रयोग गरिने औषधी एरिप्रिन्स्ट २९ कोष जफत गरिएको छ । उपकार मेडिकल हल बडिज्ञान टोलबाट पनि मापदण्ड बिपरित एक्स रे तथा ल्याब

सेवा प्रदान गरिरहेको पाइएको छ । उक्त मेडिकल हलमा काम गर्ने एक्स रे तथा ल्याब टेक्सिसियनको सम्बन्धित काउन्सिलमा दर्ता भएको कागजात हेर्न खोज्दा उपलब्ध नभेटिएको र सोही मेडिकल हलबाट गर्भ पतन गराउन प्रयोग गरिने औषधी मिस्टोल २१ कोष जफत गरिएको छ ।

त्यस्तै बडिज्ञान टोलकै संगम मेडिकल हलमा अनुगमन गर्दा डुगेन्द्र राज जवालीको नाममा ओरिन्टेसन प्रमाणपत्र रहेको तर पसल रुक्मांगत शर्माको चलाएको पाइएको छ । डिप्लोमा इन फार्मेसी गरेको भनिए पनि फार्मेसीमा कार्यरत मुना धिमिरेको प्रमाण पत्र भेटिएन त्यस्तै फिजियोथेरापी सेवा दिने निरज शाहको काउन्सिल दर्ता २०६६ साल देखि अद्यावधिक नगरेको पाइएको छ । आफूले २, ३ महिना अधिसम्म गर्भपतन सेवा दिइरहेको मेडिकलको संचालन

गर्दै आएका रुक्मांगत शर्माको स्वीकार गरे । त्यस्तै सुरज मेडिकल हल सिल्लखान टोलबाट अन्तिम मिति उल्लेख नभएको कफलेस औषधी २ सीसी जफत गरिएको छ । पाल्पा मेडिको कन्सन लहरे पिपल कुनै पनि निकायमा दर्ता नगरी संचालन गरेको पाइएको छ । अनुगमनका क्रममा मेडिकलमा भेटिएकी रञ्जु नेपालीले स्वास्थ्य सेवा सम्बन्धी कुनै पनि तालिम नलिई मेडिकल चलाइरहेको पाइएको छ । त्यस्तै बडिज्ञानटोलमा रहेको चन्द्र मेडिकल हल निलराज नेपालको नाममा रहेपनि विश्वमान ब्रजाचार्यले चलाएको पाइयो । पसलमा भेटिएका व्यक्ति सिञ्जिव ब्रजाचार्यको काउन्सिल दर्ता २०६० साल देखि अद्यावधिक नभएको पाइएको छ । त्यस्तै ल्याब टेक्सिसियन हेम बहादुर हमाल काउन्सिलमा दर्ता नभएको पाइएको छ ।

तानसेन सित्तलपाटीमा

रहेको थापा होमियो फर्मासा औषधी वितरण गर्ने व्यक्तिको कुनै पनि कागजात भेटिएन । त्यस्तै नारयण स्थानमा रहेको सफल मेडिकल हल प्रकास के सी को नाममा रहेको तर पसल अर्कै व्यक्ति सूर्य बस्यालले संचालन गर्दै आएको र बस्यालको न्यूनतम योग्यता समेत नभएको पाइएको छ ।

यी मेडिकल हलहरूले सर्वसाधारणसित आवश्यक भन्दा धेरै पैसा असुलेर अबैध रूपमा गर्भपतन गराएको भन्ने गुनासो आएपछि अनुगमन गरिएको थियो । अधिकांश औषधी पसलहरू गैर जिम्मेवार तरिकाले मापदण्ड बिपरित सञ्चालन भएको पाइएको र मापदण्ड बिपरित सञ्चालित औषधी पसलहरूलाई सचेत गराइएको स्वास्थ्य कार्यालयका सूचना अधिकृत गणेश कुमार श्रेष्ठले जानकारी दिए । अनुगमन नियमित रूपमा हुने र अर्को पटक अनुगमन गर्दा कमजोरी दोहोरिएको पाइए पसल अंशिक वा पूर्ण रूपमा बन्द गर्न सकिने श्रेष्ठले बताए । तानसेनमा औषधी व्यवसायीको मनोमानीबारे यसअघि पनि अनुगमन भएपनि पैसाको लेनदेन मिलेपछि दोषीहरू पनि उम्केंका थिए । यसबारे जिल्लामा गाईगुड चलेपनि समीक्षा समेत भएन ।

हार्दिक शुभकामना

नव वर्ष २०७१ सालको पावन अवसरमा सम्पूर्ण नेपालीहरूमा दीर्घायु, सुख, शान्ति, समृद्धि एवम् प्रगति उन्नतिको हार्दिक मंगलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछौं ।

नवराज बराल

बरिष्ठ मालपोत अधिकृत एवम्

जिल्ला मालपोत कार्यालय, पाल्पा परिवार

हार्दिक शुभकामना

नव वर्ष २०७१ सालको पावन अवसरमा सम्पूर्ण नेपालीहरूमा दीर्घायु, सुख, शान्ति, समृद्धि एवम् प्रगति उन्नतिको हार्दिक मंगलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछौं ।

रमेश कुमार पाण्डे

प्रहरी नायव उपरीक्षक एवम्

शसस्त्र प्रहरी गुल्म तानसेन, पाल्पा परिवार

हार्दिक शुभकामना

नव वर्ष २०७१ सालको पावन अवसरमा सम्पूर्ण नेपालीहरूमा दीर्घायु, सुख, शान्ति, समृद्धि एवम् प्रगति उन्नतिको हार्दिक मंगलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछौं ।

तुलसा अर्याल

महिला बिकास अधिकृत एवम्

महिला तथा बालबालिका कार्यालय, पाल्पा परिवार

महिला हिंसा आफूले पनि नगरी र अर्कोले गरेपनि सहेर नबसी ।

जि.ह.का.पा.द.नं.१३/२०६७/०६८

पाल्पा समाचारपत्रका लागि

प्रधान सम्पादक

सम्पादक / प्रकाशक

भगवान भण्डारी

यज्ञमूर्ति तिमिलिसना

कार्यकारी सम्पादक

टिकाराम बस्याल

कार्यालय: मखनटोल दरवारगेट अगाडि तानसेन ४, पाल्पा

सम्पर्क- ९८५७०६०९६३(प्रधानसम्पादक)

संपर्क: reporterpalna@gmail.com

palpalinews@gmail.com

मुद्रक: महेन्द्र अफसेट प्रेस कैलाशनगर, तानसेन पाल्पा ।

सम्पादकीय

सन्तुस् स्वास्थ्य प्रमुख ज्यू

तानसेनका नीजि औषधी पसलहरूमा बिहानैबाट सेवाग्राहीहरूको लाइन देखिन्छ । सरकारी अस्पताल नखुन्दै उनीहरूले सयौं बिरामी जाचेर पनि औषधी दिएर पठाइसकेका हुन्छन् । बिरामीलाई जर्बजस्ती आफूतिर तान्न उनीहरूले एफएम रेडियो र पत्रपत्रिकाहरूमा समेत हाम्रो मेडिकल संसारकै राम्रो हो भनेर बिज्ञापन गरिरहेका छन् । हामी कहाँ यस्ता यस्ता औषधी पाइन्छ, यसरी जाचिन्छ, यहाँ नआए तपाईंको रोग निको नै हुन्न भन्ने आसय समेत दिएर बिरामीहरूलाई भ्रम सृजना गरिरहेका छन् । त्यसैले पनि बिरामी लस्कर लागेर उनैकहाँ आइपुग्छन् सामान्य जाच गराउँदा पनि मुलुक पैसा तिर्छन् र बढी डोजका औषधी लिएर जान्छन् । बढी डोजको औषधीले छिटो निको भए जस्तो हुन्छ अनि फेरि बिरामी हुँदा त्यही मेडिकलमा जानुपर्छ भन्ने भ्रम फैलिएको छ ।

अहिले उनीहरूको एकाएक पोल खुल्यो । जसले संसारकै बिज्ञ हुँ भनेर आफ्नो आफैँ प्रचार गरिरहेका थिए उनीहरूले त भित्तामा अवैको नामको दर्ता प्रमाणपत्र भुण्ड्याएर आफ्नो बिज्ञता भएकोमा गर्व गरिरहेका रैछन् । यो भन्दा जिल्लाका लागि लाजमर्दो विषय के हुन सक्छ ? अनुगमन हुन्छ प्रतिबेदन बाहिर आउछ तर कारवाही हुन्न । सचेत गराइन्छ तर डर देखाइन्छ अनि कसरी मेडिकलवालाहरूले स्वास्थ्य कार्यालयलाई टेर्छन् ? पैसा लिएर बिष बेच्नेहरूलाई किन कारवाही गरिन्न ? यसले आम नागरिकहरूमा शंका उत्पन्न गराएको छ । यसअघि पनि औषधीबारे निकै अनुगमन भयो भनेर प्रचार भयो, धेरै मेडिकलहरूको नाम बाहिर आयो तर कसैलाई कारवाही भएन । बीचमा पैसा लेनदेनको विषय पनि बाहिर आयो तर त्यो विषय त्यसै सेलायो । सदरमुकामकै अवस्था यस्तो छ भने बिकट गाउँको अवस्था कस्तो होला ?

योग्यता नपुकोकाहरूले बिना अनुमति अझै त्यसमाथि पैसा लिएर अर्काको स्वास्थ्यमा खेलवाड गर्न पाइन्छ ? त्यसो भए त जस्तो ब्यक्तिले पनि मेडिकल चलाए भयो भोली अनुगमन आए अर्काको प्रमाणपत्र भित्ता झुण्ड्याएकै भरमा उम्किन पाइने रैछ । यसले जिल्लाको स्वास्थ्य अवस्थालाई खुबै गिज्याएको छ । लाजमर्दो बनाएको छ । नीजि मेडिकल वालाहरूले पैसा लिएर दिएको भनिएको स्वास्थ्य सेवाले उल्टै बिरामीलाई पिडा दिएको रैछ । अनि हामीले कसरी गर्व गर्ने ? स्वास्थ्य क्षेत्रमा सानो गल्ती गर्नुले कस्तो प्रभाव पार्ला ? यसर्थ गल्ती गर्ने र लापरवाही गरेर अर्काको स्वास्थ्यसंग खेलेर पैसा कमाउनेहरूलाई कानुनको कठघरामा उभ्यानुपर्छ । यसका लागि स्वास्थ्य कार्यालय अलि दरिलो हुनुपर्छ । अनुगमनको औपचारिकताले मात्रै पुग्दैन । एक दुई जनालाई कारवाही गर्ने हो भने पनि अरु गल्ती गर्नेहरू तर्सन्छन् । तत्र हिजो जे भयो भोली पनि त्यही हुन्छ । अनुगमन हुन्छ तर गलत कामको अन्त्य हुनुको साटो उल्टै प्रसय पाइरहन्छ । अव औपचारिकतालाई तोडेर ब्यवहारिकतामा ध्यान दिनुपर्छ । यसतर्फ तत्काल कारवाही प्रक्रिया अगाडि बढोस् ।

एमालेको नवौँ महाधिवेशन र इन्द्रेणी कम्प्लेक्स भर्सेस् अल्फाबिटा

एमालेको महाधिवेशनको घोषित मिति नजिकिदै जाँदा इन्ट्रेणी कम्यलेक्स र अल्फाविटा हाउस बानेश्वरमा एमाले अग्रणी कार्यकर्ताहरूको चहलपहल बढेको छ । नेपाली समाजको वर्ग चरित्र, जवज अनि ठोपी र धोतीजस्ता शब्दहरूले पत्रपत्रिकाहरूका कलेभरहरू रंगित थालेका छन् । महाधिवेशनलाई अझ घनिभुत ढंगले चर्काउने पात्रहरू बढेर गएका छन् । तर नेताहरूको सैद्धान्तिक विचारमा कुनै दुरी छैन । नेतृत्वका पत्तिका सबै जनताको बहुदलीय जनवादकै आधारमा भावि कार्यदिशाको व्याख्या र वखान गरिरहेका छन् । दोश्रो पत्तिका नेताहरूले नेपाली समाजलाई हेर्ने दृष्टिकोणमा जवर्जस्त फरक देखाई एकआकांलाई भिन्न पाएँ हल्ला गरिरहेका छन् । यो हल्लाखल्लाको रूप तराईतिर गुड्ने यात्रुवस भित्रको हल्लाखल्लाभन्दा भिन्न छैन । उनीहरू सुरक्षित र सहज यात्राभन्दा सस्तो भाडा र बस्ने सीटका लागि आफूफमै हल्ला गरिरहेका हुन्छन् । एमालेको महाधिवेशनको वहसको मुल उद्देश्य भनेको नेतृत्वभन्दा तल्ला पात्रहरू पार्टीँ हाइकमाण्डमा सुरक्षित र सहजका साथ कक्षाकक्षा बस्ने ? सहजङ्गबाट राजनीतिक फायदा कक्षा प्राप्त हुन्छ भन्ने नै हो । जवकि यतिवेला समाजलाई हेर्नेदृष्टिकोण प्रमुख होइन न त यो व्याख्याले अवको महाधिवेशनमा नया दृष्टिकोण नै बनाउने छ ।

यतिवेला जनताको बहुदलीय जनवादका विचार वा सिद्धान्त हो भनेर वहस गर्ने समय होईन। यतिवेला जवजको सार र रूपभिन्न पसेर त्यसका अस्त्रहरूका प्रयोग गतिशील बनाई मुलुकको आर्थिक समृद्धि गर्ने समय हो। अवको वहस कहाँ र कुन रणनीतिबाट समृद्धिका लागि क्रान्ति गर्ने भन्नेमा हनुपर्ने हो। नेपाली समाजलाई चाहिएको पनि यही नै हो। त्यसैले अर्ध वा पूर्ण पुँजीवाद र अर्धपनिकद्वेशिक भनेर विश्लेषण गरिरहनुभन्दा हलो कस्तो बनाउने, कोदालो कत्रो बनाउने, जमिनलाई कसरी जोत्ने, वीज कस्तो, कसरी रोप्ने ? खोलालाई भोलाबाट निकालेर विजुली कसरी बाल्ने, देशका मनोरम भाज्यांग चौतारी र डाडाकाडाहरूमा विदेशी कसरी घुमाउने ? केही व्यक्तिले बोराबोरामा थन्क्याएर राखेको रकमहरू सरी राष्ट्रिय हितमा लगाउने, वाणिज्य वैकहरूका मनेजरहरूले मासिकरूपमा २५ लाख लाख तलब खाने तर सडकमा बेराजगारहरू छुताछुल्ल भएकौ स्थितीलाई कसरी सन्तुलन गर्ने ? व्यापारी र दलाल पुजीपतिले कब्जा गर्दै आएको ९० प्रतिशत वैकको पुँजी कसरी सर्वसाधारण उद्यमीमा सार्ने र मुलुकमा खेर गइरहेको श्रोतसाधन कहाँ र कसरी परिचालन गर्ने भन्ने विषयमा

कुरा गरौं । हलो कोदालो अथवा साथमा
जे छ त्यही लिएर समृद्धिको बाटो खन्न
हिउँ न ।

लौ नेपाली समाजको वहसै
गरौं रे । यस विषयमा मैले पनि फरकमत
राख्न पाउनुपर्छ । वन्दावनलाई मक्ति धाम

समाज छ । उसलाई औपनिवेशिक, या अर्ध औपनिवेशिकको कुनै चासो रहन्न । करिव ३५ लाख एकछाक मात्र खानेहरु, करिव ३० लाखको हाराहारीमा रहेका सुकुम्बासी, अझ अपांग, राउटे, कुसुण्डा, चेपांग आदि समुदायको आखाबाट हेर्ने

भने जवज पनि पूर्ण छैन । अति पछाडि पारिएका समुदाय र समाजमा तिनको सहभागिताको स्तरका विषयमा त जवज नबोलेकै हो । तथापि, त्यो रिक्ततामा कार्यकर्ताको मानसपटललाई विभाजन गरेर आफू अगाडि आउने र विरोधीलाई

लेख

✍ सरोजदिलु विश्वकर्मा

नेपाली समाजको संरचना कसैले भनेको जस्तो नभइ हामीले भनेको जस्तो पनि हो । जवकि, कुन चश्मा लगाएर समाजलाई हेर्ने भन्ने दृष्टिगोचनले समाजको चित्रण स्पष्ट देखिन्छ । पुँजीपति र दलाल तथा प्राइभेट बैंकहरूको मेनेजरहरूको आखामा यो मुलुक स्वगादिपी गरि यसी भैं कुशत कमाउने उर्वराभूमि भएको छ । उनीहरूका आखामा हिजो राती नै संसार एक भइसक्यो, कही हस्तक्षेप छैन भन्ने हो । मध्यमवर्गको आँखाबाट हेर्न हो भने मुलुक विकसित, शान्त, स्वच्छ र साम्यवादमा प्रवेश गरिसक्यो । किनकी उसले जतासुकै समानता स्थापना हुँदैआएको देख्छ ।

भिनिने गरिएको छ, जहाका भित्रि भागहरुमा थरीथरीका मन्दिरहरुमा वहानावहानाका आराधना हुने गर्दछन् । म स्वयंले वृन्दावन अवलोकन गरेको छु । भ्रमणकर्ताहरुलाई जीवनकालका वाकी मनोआकांक्षाहरु पुरा हुने, जीवनपर्यन्त स्वर्गमा पुगिने लालच देखाइन्छ । भगवानको त्यो मिठो बखानमा लोभिदै हामी हजार दुइहजार चढाउँछौ । तर घर आइपुग्दा समस्याहरु जस्ताको तस्तै भइरहन्छन् । आज एमालेका सिद्धान्त ब्याख्याता काजकर्ताहरुलाई यसरी नै लोभ्याउँदैरहेका छन् । तर ती बखानहरु सुन्नमा मिठा भए पनि त्यसको परिणाम वैज्ञानिक चै छैन ।

नेपाली समाजको संरचना कसैले भनेको जस्तो नभइ हामीले भनेको जस्तो पनि हो । जबकि, कुन चशमा लगाएर समाजलाई हेर्ने भन्ने दृष्टिकोणले समाजको चित्रण स्पष्ट देखिन्छ । पुँजीपति र दलाल तथा प्राइभेट बैंकहरूको मेनेजरहरूको आखामा यो मुलुक स्वर्गादिपी गरियसी भैं कुशत कमाउने उर्वराभूमि भएको छ । उनीहरूका आखामा हिजो राती नै संसार एक भइसक्यो, कही हस्तक्षेप छैन भन्ने हो । मध्यमवर्गको आँखाबाट हेर्न हो भने मुलुक विकसित, शान्त, स्वच्छ र साम्यवादमा प्रवेश गरिसक्यो । किनकी उसले जतासुकै समानता स्थापना हुँदैआएको देख्छ । उसले विस्तारवादी र साम्राज्यवादीको विरोधभन्दा पुजा गर्छ र युरोप र अमेरिकाको सपना देख्छ । उसलाई नेपेरप्रतिको सन्तारष्ट्रिय चासोमा कुनै चासो छैन । विपन्न, दीनदुःखी, सर्वहारा तथा ५० लाखको संख्यामा छुवाछूत भोग्दै शोषणमा बाचिरहेका शिल्पी वर्ग दलितहरूको आखाबाट हेर्ने हो भने अझपनि पुरै सामन्ती अर्थात २० को १९ मात्र भएको

हो भने पुरै सामन्तवादको वर्गीय संरचना कायम छ भन्नुपर्छ । त्यसैले राजधानीमा नेपाले, पिए राखिएका महलबाट विश्लेषण गरिएको नेपाली समाजको वर्गीय संरचना र अन्तर्राष्ट्रिय दृष्टिकोण सरासर गलत छ । या त पार्टीभित्रका सुकिलामुकिला र कार चढ्नसक्नेहरूको वेला न कुवेलाको खिलासित वह्स मात्रै हो, यो । अतः सिद्धान्तभन्दा व्यवहार, आचरण र शैलीले वादलाई सम्बोधन गर्नेहुनाले सामन्तीहरू हटिसके पनि सामन्ती सोच यथावत् रहेको छ । यसमानेमा नेपाली समाज सामन्तीहरू नरहेको सामन्तवादी अवस्थामै रहेको अर्ध नभइ अर्थऔपनिवेशिक मुलुक हो ।

वहसमा उत्रदा आफ्नो चरित्र पनि सँगै हुन्छ । संगसँगै हिड्दा एकआकाँषा छोडेर खान नमान्ने, छुन नहुने भनिएकाहरूमाथि हेय भावका शब्दहरू प्रयोग गर्ने, फिल्डमा हिड्दा धनिमनी र सफासुधर भएका घर रोज्दै बास खोज्ने, दुई हात जोडेर नमस्ते गर्दा पनि नमस्ते नफर्काउने, आफ्ना कार्यकर्ताहरूको फोन नजठाउने तर व्यापारी र माथिल्लो तहमा आफ्नै लम्पसार परेर फोन गर्नेहरू, अनि कार्यकर्ताहरूलाई कमैया र हलियाजस्तो व्यवहार गर्नेहरूले विश्लेषण गरेको वर्ग चरित्रमा कतिको सत्यता होला ? उनीहरूको कुराहरू मात्रै सुनिदिनु भनें तर कार्यकर्ताले केही अपेक्षा गर्‍यो भने बसेर कुरा गरौला भन्दै भागिरहने, आफ्नो आलोचना गर्‍यो भने सौता देख्ने र त्यसको स्वास् गन्हाउने नेताहरूले सामन्तवाद सकियो भन्नु अजिङ्गरले पुच्छर हल्लाउनु जस्तै होइन र ? यसर्थ जनैमा सामन्तको जुम्रा पालेर समाजवाद र साम्यवादको मात्र रूखिचण्डी कति गरिरहने ?? वाणाारसी पुरैतहल्ले फलाकेजस्तो कुवेलाको श्राद्ध कतिको जरुरत छ ?

लेखेटने समय पनि यो होईन । जबकि, जबज जे छ, त्यो हाम्रो सम्पति हो, त्यो सम्पतिलाई समृद्ध बनाउन हामी सबैको आवश्यकता छ । कुनाकुनामा जम्मा भएर नेताहरूलाई गाली गर्ने, ब्यंगे गर्ने उडाउने यो स्तरका एमाले कार्यकर्ताहरूको धर्म पनि होइन । तर दुवै पक्षका अप्रगणी कार्यकर्ताहरू कफीको चुश्की र बोइलरको हड्डीसँगै नेताहरूको मर्यादालाई हासोको विषय बनाइरहेका छन् । “म त उहालाई सम्मान गर्छु” भन्दै भाषण शुरु गर्ने, अन्यत्र गर्नेवेलासम्म नेताहरूलाई नाउँसँगै बनाइसक्ने प्रवृति चै कुन सिद्धान्तमा पर्छ ? कार्यकर्ताहरूले इन्ट्रेणी र अल्फाविटामा मासुभात खानुभन्दा अगाडि यो पनि विश्लेषण गरौं है । एककाइऔँ सताब्दीमा कार्यकर्ताहरूलाई सिद्धान्तहरूले खासै फरक नपलाई तर नेताहरूको चरित्र र व्यवहारले फरक पार्ने हुँदा यस्ता गालीगौज, उपहासले हाम्रो स्तर र हाम्रै भविष्यको बोध पनि गराउँछ है । अतः चाहे माधव नेपाल, केपी ओली या फलनाचन खनाल या वामदेव र विद्या भण्डारी, तिनीहरूको सम्मानसहित ढंगले स्वस्थ आलोचना हुनुपर्छ । त्यसबाट नै नेताहरूले आफूलाई सच्याउने मौका पनि पाउँछन् ।

कार्यकर्ताहरू भोलीका नेता हुन् । अतः कार्यकर्ताहरू जहिले पनि गतिशील हुनुपर्छ । समयको माग अनुसारको गति निर्माण गर्दै नेतृत्वसंग हिड्नसक्ने क्षमता कार्यकर्तामा हुनुपर्दछ । त्यसैले एउटै नेताका पछाडि आजिवन अन्धभक्त भएर लाग्नु भनेको पशुपतिनाथको बाबाजी हुनुसरह हो । बाबाजी हुनेहरू गतिशील नेता हुनसक्दैनन् । यसमानैमा कार्यकर्ताको गति, चरित्र, शैली र पुरातनतामासमेत परिवर्तन हुनु आवश्यक छ ।

लेखक नेकपा एमाले निकट युवा संघ नेपालका सचिव हुन् ।

नेपालमा पर्यटन उद्योग सम्भावना र चुनौती

विज्ञहरूका अनुसार नेपालमा पर्यटन सेवा सबैभन्दा बढी रोजगारी सिर्जना गर्न सक्ने क्षेत्र हो । यति मात्रै होइन पर्यटन उद्योगलाई तुलनात्मक रूपमा कम लगानीको, सरल, छिटो र अत्याधिक प्रतिफल दिन सक्ने आकर्षक सेवामूलक क्षेत्रका रूपमा हेरिन्छ । हाल विश्वभरमा पर्यटन उद्योग अत्यन्तै प्रतिस्पर्धात्मक रूपले फस्टाउँदै गएको पाइन्छ । जनशक्तिको उच्चतम सदुपयोग गर्दै दुवै जस्ता खाडी मूलकहरूले पनि वर्षेनि करोडौं विदेशी पर्यटक भित्राउन सफल भएका छन् जबकी त्यहा कुनै प्राकृतिक एवं मनोरम साधन(स्रोत) छैनन् । एक आलेख अनुसार अमेरिकाको उजाड महभूमितुल्य “लास भेगास” भन्ने स्थानमा वर्षमा करिब चार करोड पर्यटकले भ्रमण गर्छन् । छिमेकी मुलुक भारतको कूल प्रास्थं उद्योग(जिडपी) मा पर्यटन क्षेत्रको करिब ७ प्रतिशत योगदान रहेको छ । “द वर्ल्ड ट्राभल एण्ड टुरिजम काउन्सिल”ले दिएको तथ्यांक अनुसार भारतको कूल रोजगार मध्ये ७ दशमलव ९ प्रतिशत रोजगारी

पर्यटन क्षेत्रले सिर्जना गरेको छ । “ट्राभल एण्ड टुरिजम कम्पटेटिभनेस” ले सार्वजनिक गरेको प्रतिवेदन अनुसार पर्यटकीय दृष्टिले आकर्षक विश्वका १३९ मुलुकमध्ये भारत २८ औं स्थानमा परेको छ । भने त्यहाको पर्यटक वृद्धिदर पनि

नेपाली समाजको संरचना क
कुन चशमा लगाएर समाजत
पूँजीपति र दलाल तथा प्राइ
यसी भैं कुशत कमाउने उर्वर
भइसक्यो, कही हस्तक्षेप छैन
उच्च छ । चीनको अर्थतन्त्रमा पनि पर्यटन
क्षेत्रको योगदान उच्च योगदान रहेको र
त्यहा पर्यटक आगमनको संख्या वर्षेनि
उच्च दरमा वृद्धि भइरहेको अध्ययनहूले
बताएका छन् ।

अधिक सम्भावनाका बाबजुद
नेपालको पर्यटन उद्योग भने सुस्त गतिमा

अधि बढिरहेको पाइन्छ। पर्यटन नीति, २०५२ ले राष्ट्रिय उत्पादन तथा आयमा वृद्धि, विदेशी मुद्रा आर्जनमा विस्तार, रोजगारीका अवसरहरूको सिर्जना, क्षेत्रीय असन्तुलनमा सुधार र नेपालको छविलाई अन्तर्राष्ट्रिय जगतमा अझ बढी प्रस्फुटित

लेख

 खेम गैरे

ले भनेको जस्तो नभइ हामीले ई हेर्ने भन्ने दृष्टिगोचनले समझ्न वैकहरूको मेनेजरहरूको आख्यान भएको छ । उनीहरूका आख्यानले हो । मध्यमवर्गको आँखाबाट गर्नका लागि भन्दै विभिन्न पर्यटन नीति र उद्देश्य तर्जुमा गरेको छ । यद्यपी, त्यहाँ उल्लेखित नीति अनुरूप पर्यटन क्षेत्र अघि बढ्न सकिरहेको देखिदैन । कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा यसको योगदान जम्मा १ दशमलव छ प्रतिशत मात्रै रहेको छ । एकातिर पर्यटन आगमनको संख्या उल्लेख्य

रुपमा वृद्धि हुन सकिरहेको छैन भने
अर्कोतिर पर्यटकको सरदर बसाइ अवधि
पनि योजना अनुरूप लम्बिन सकेको छैन
। सन्. २०११ को तुलनामा सन् २०१२
मा नेपाल आउने पर्यटकहरूको संख्यामा
९.०८ प्रतिशतले र २०१२ को तुलनामा

केको जस्तो पनि हो । जवकि,
 केको चित्रण स्पष्ट देखिन्छ ।
 मा यो मुलुक स्वगादिपी गरि
 मा हिजो राती नै संसार एक
 हेर्न हो भने मुलुक विकसित,
 सन् २०१३ मा ११ प्रतिशतले मात्रै वृद्धि
 भएको छ । वार्षिक कम्तिमा १० लाख
 पर्यटक भित्राउने सरकारको लक्ष्य अनुसार
 यो वृद्धिदर निक्कै कम हो । त्यस्तै, सन्
 २०११ मा पर्यटकको सरदर बसाइ अवधि
 १३.१२ दिन रहेकोमा २०१२ मा भन्नै

बाँकी पृष्ठ ५ मा

कपालमा सेम्पु लगाउने कि गर्धन काट्ने ?

प्रदीप ज्ञवाली, एमाले प्रचार विभाग प्रमुख

पार्टी कामको एउटा नियमित अंग हो महाधिवेशन । तर, महाधिशवेशनलाई अत्यन्तै असहज बनाउने, समयमा सम्पन्न गर्ने कुरामा अनेकौं ढंगले आनाकानी गर्ने र आइरहेका बहसहरूलाई अस्वस्थ रूप दिनेखालका प्रवृत्तिहरूबाट हामी जोगिनुपर्छ ।

महाधिवेशन पार्टी कामको नियमित अंग भएकाले हामी बहस गाउँ, छलफल गाउँ । सके सहमतिमा टुंग्याउँछौं, नभए विधानका आधारमा निष्ठापारा लगाउने लोकतान्त्रिक विधि पनि तय भएको छ । यसमा नेकपा एमाले एकदम खारिदै अगाडि आइसकेको छ । नेकपा एमालेका केही राम्रा पक्षहरु छन् । एमालेलाई धेरै कुरामा आलोचना गर्नेहरूले पनि एमालेको आन्तरिक जीवनको लोकतन्त्रलाई प्रशंसा गर्छन् । एमालेको संगठनात्मक व्यवस्थापनलाई प्रशंसा गर्छन् । हामी आफैँले यो गुणलाई कमजोर गर्ने हिसाबले जानुहुदैन ।

एमाले महाधिवेशनका चार सन्दर्भ

–यो महाधिवेशनमा चारवटा विशेष सन्दर्भहरु छन्, जसले यो महाधिवेशनलाई युनिक बनाइरहेको छ ।

पहिलो, हामी लोकतन्त्र ले स्थापना गरेको गरेको परिवर्तनलाई संस्थागत गर्ने विन्दुमा छौं । हाम्रो सुश्रुबुश्रुपूर्ण निर्णय र नेतृत्व भयो भने यो लोकतन्त्रले जनमुखी फलेबर लिने छ । यसको चरित्र जनमुखी हुनेछ । यो जनताको बहुदलीय जनवादले परिकल्पना गरेको बाटो हुदै समाजवादतिर उन्मुख हुनेछ । शहरमा एउटा भनाइ चर्चामा छ, अब्राहम लिंकनले डेमोक्रेसीलाई फर द पिपुल, बाइ द पिपुल, अफ द पिपुल भने । अचेल डेमोक्रेसी फर द पिपुल हैन, फार द पिपुल ९जनताबाट टाढा० भएको छ । By the people xf]Og Buy the people जनतालाई किन र of the people हुने गरेको छ । यदि एमालेले बर्चस्व र श्रेष्ठता कायम नगर्ने हो भने लोकतन्त्र खोक्रो बन्छ । हामी यो एउटा सार्है महत्वपूर्ण सन्दर्भमा छौं । एमालेको श्रेष्ठता भएन भने लोकतन्त्र खोक्रो र पुँजीपतिहरूको खलीमा पुग्ने अवस्थामा हामी छौं ।

दोस्रो, शक्ति सन्तुलनको दृष्टिले नेकपा एमाले धक्का खाएर त्यसबाट माथि उठेर धुलो टक्टक्याडादै संविधानसभाभित्र हाराहारीको शक्तिको रुपम स्थापित भएको छ । तर, शक्ति सन्तुलनको कुरा गर्नुहुन्छ भने यसपालिको संविधानसभामा वामपन्थीको मत घटेको छ । यो पन अभि काठमाडौं महानगरपालिका जस्तो, बिराटनगर, वीरगञ्जजस्ता आन्दोलनका केन्द्र भनिने ठाउाहस्मा समेत वामपन्थी मत घट्दै गएको र कतै शक्ति सन्तुलन दक्षिणपन्थी दिशातिर ढल्किने त होइन भन्ने परिप्रेक्ष्यमा हामी महाधिवेशन आयोजना गर्दैछौं ।

तेस्रो, विश्वस्तरमा हेर्ने हो भने ल्याटिन अमेरिकामा वामपन्थीहरूको उभार देखिएको छ । विश्वव्यापी आर्थिक मन्दीपछि पुँजीवाद एउटा संकटग्रस्त अवस्थामा छ । पुँजीवादको विकल्प समाजवाद हो भन्ने कुरा

जबरजस्त पुष्टि भइरहेको छ । एशियाको सन्दर्भमा भन्ने हो भने भारतमा विस्तारै दक्षिणपन्थ बलियो हुदै गएको छ । बंगलादेशमा वामपन्थी आन्दोलन खुम्चादै गएको छ । श्रीलंकामा त्यहीखालको स्थिति देखिइरहेको छ । पाकिस्तान र अफगानिस्तानको कुरै गर्नुपरेन । यो परिस्थितिमा हामीसाग केही प्रतिकूलताहरु पनि छन् । र, चौथो, नेपालको कम्युनिष्ट आन्दोलन टेस्टेड हुँदै आएको छ । आफ्नो स्थापनाको ६५ वर्षमा यसले नेपालको कम्युनिष्ट आन्दोलनलाई शानदार ढंगले नेतृत्व गर्‍यो । यद्यपि ००७ सालको आन्दोलनमा कम्युनिष्ट पार्टी सहयोगी भूमिकामा थियो । ००७ सालपछि सरकारमा कम्युनिष्ट पार्टीको कहीा पनि छाप देखिदैन । बर २००८ सालपछि कम्युनिष्ट पार्टी प्रतिबन्धित भयो ।

आन्दोलनमा सहयोगीमात्रै हुँदा परिवर्तनपछि कम्युनिष्ट पार्टीले कही पनि सेयरिड पाएन । तर, ०४६ सालमा आइपुग्दा हामीले आन्दोलनको सहनेताका रुपमा आफूलाई स्थापित गरेका छौं । ०६२र०६३ सम्म आइपुग्दा कम्युनिष्ट पार्टी डिफ्याक्टो नेताको रुपमा स्थापित भयो । अहिले सुरु भएको परिवर्तनको प्रक्रियालाई संस्थागत गर्दै हामीले १ वर्षभित्र संविधान जारी गंयौं र हाम्रा एजेन्डाहरूको उपस्थितिसहितको संविधान बन्यो भने प्रजापरिषदबाट सुरु भएको नेपालको अधिकार प्राप्तिको लडाइ एक किसिमले टुगिन्छ । लोकतन्त्रको लडाइ एक किसिमले टुगिन्छ । त्यस पछाडि मुलुक आर्थिक सम्वृद्धिको कार्यदिशामा अगाडि बढ्नुपर्छ । यो सामाजिक रुपान्तरणको दिशामा अब कम्युनिष्ट पार्टी च्याम्पियन भएर अगाडि बढ्न सक्छ कि सक्दैन ? यिनै विशेष चारवटा विषयवस्तुमा हामी अगाडि बढिरहेका छौं । यिनै सन्दर्भमा नवौं महाधिवेशनको अर्थ छ र यिनै सन्दर्भमा नवौं महाधिवेशनको अर्थ छ भन्ने मलाई लाग्छ ।

यो महाधिवेशन हो कि महाभारतको युद्ध ?

म फेरि पनि जोड दिएर भन्न चाहन्छु, महाधिवेशन नियमित पार्टी कामको एउटा अंग हो । यसले विचारको व्यवस्थापन गर्छ । यसले संगठनको व्यवस्थापन गर्छ र यसले नेतृत्वको व्यवस्थापन गर्छ ।

तर, पछिल्लो समयमा पार्टी महाधिवेशनजस्तो पार्टी जीवनको अंगलाई पनि अलिकति असहज तुल्याउने, अलिकति गह्रुंगो बनाउने र बहसलाई तिक्तता दिने कामको जुन प्रयत्न भइरहेको छ, यसो गर्नुहुदैन । हामी सबैले यसबाट बच्नुपर्छ । केही साथीहरूले भन्नुभएजस्तो नेकपा एमालेको अहिलेको मुख्य लडाइा पार्टीलाई उनवाद र धनवादबाट मुक्त गर्ने टाइपको, त्यो मुख्य शस्त्रको विरुद्ध लड्नका लागि गरिएको हो महाधिवेशन ? महाधिवेशन हो कि महाभारतको युद्ध हो यो रु?

यदि यो महाधिवेशन हो भने यसलाई सकारात्मक ढंगले, सिर्जनात्मक ढंगले लर्नुपर्छ । पार्टीभित्रका समस्याहरूलाई अतिरञ्जित गर्नु हुदैन । कपालमा चाया परेको छ, तर सेम्पु लगाउने कि गर्धन काट्ने ? अनलाइनखबरबाट

फोन बज्यो । उठाए । उताबाट वयोवृद्धा बोली सुनियो । उनी रहिछन् भन्ना पृथ्वीनगरकी ८० वर्षी या एक आमा । उनले एउटा यस्तो वियोगान्त घटना सुनाइन्, जुन नेपाली समाज र परिवारको वर्तमान वास्तविकता हो । उनको पारिवारिक कथालाई धेरैतिरबाट पुष्टि गराएर उनकै तर्फबाट यहाँ प्रस्तुत गरेको छु ।

मेरो कान्छो छोरो भ्नापामा पत्रकारिता गर्थ्यो । दस वर्ष अधिको कुरा हो पढेका युवा युरोपरअमेरिका र नपढेकाहरू खाडीरमलेसिया जाने लहर सुरु भएको थियो । उसलाई पनि त्यही हावाले छोयो । ऊ युरोपको सपना देख्न थाल्यो । केही दिनमै भिसा लागेको पासपोर्ट देखाउँदै मलाई भन्यो, “आमा म नवै जाने भएँ ।” छोरेलाई विदा गर्नुपर्ने पीडा एकातिर थियो, अर्कोतिर ऊ धनी देशमा प्रशस्त पैसा कमाउन जाँदैछ भन्ने प्रसन्नता थियो । उसैका लालाबालाका अनहार हेरे, राम्रो पढ्न पाउने सपना देखे । तिनीहरूको उज्ज्वल भविष्यको कल्पनाले मन प्रफुल्ल भयो । त्यसैले दुःखीभन्दा खुसी भएर मैले शुभकामना दिएँ । हेर्दाहेर्दै ऊ उड्ने दिन आयो । आमाका आँसुलाई आँखाभित्रै पचाएर उसलाई विदाइका हात हल्लाए ।

छोराले त्यहाँ पढे, राम्रो काम पाए भन्थ्यो । घरमा पनि सरसहयोग र भरथेग भइरहेकै थियो । त्यसको करिब ५ वर्षपछि उसले श्रीमती र छोराछोरी भिकायो । उता जान धेरै खर्च लाग्छ भन्दै त्यही बेला सहरको घर बेचे । म गाउँमै फर्किएर एक्लै बस्न थालें । श्रीमानको मृत्यु भइसकेको थियो । छोरीहरूको बिहे भइसकेको थियो । छुट्टै बसेको जेठो छोरोसमेत विदेशतिर थियो । बूढो घर रुन म एकली बूढी बाकी रहें । तैपनि छोराछोरीले फोन गरिरहन्थे । आमा हो, समस्यासँग जुध्न सकिरहेकै थिए । एकली छु जस्तो कहिल्यै लागेन । म त डुब्न लागेको घाम न हुँ, उनीहरूको राम्रो थियो । मेरो सर्वस्व भनेकै त्यही थियो । मेरो सुख र खुसी भनेकै त्यही थियो । सँगै बस्न नपाउँदैमा के भएको थियो र उनीहरूले पनि माया गरेकै थिए । आखिर घरमा बसेर प्रगति हुने होइन । दिन बिट्दै गए । बुहारी र नातिनातिना नवै गएको एक वर्ष पनि भएको थिएन, छोराले फोन गरेर गलेको स्वरमा भन्यो, आमा, तपाईं छिट्टै नवै आउनुप्यो ।

नेतृत्व विकास तालिम सम्पन्न

पश्चिम पाल्पा/ पश्चिम पाल्पाको बल्डेङगढी गाविसमा महिलाहरूको लागि दुई दिने नेतृत्व विकास तालिम सम्पन्न भएको छ । बल्डेङगढी महिला समन्वय समितिको आयोजनमा शुक्रबार र शनिबार भएको कार्यक्रममा ९ वटा वडाका ४५ जना महिलाहरु सहभागी भएका थिए ।

समितिका अध्यक्ष देवि कार्कीको अध्यक्षता तथा सचिव तुला राष्कोटीको सञ्चालनमा भएको तालिम समापन कार्यक्रममा गाविस सचिव तिलक बुचा मगर, प्रशिक्षक टंक भण्डारी लगायतले बोल्दै तालिममा सिकेका कुरालाई व्यवहार मा प्रयोग गर्न आग्रह गरे ।

बिदेशमै बिछोड

किन ? मैले सोधें, अचानक के प्यो त्यस्तो ? तपाईंकी बुहारी अर्कैतिर गई, उसले भन्यो म अब एक्लो भए । म छागाबाट खसेभैं भए । उसले भिसा र कागजपत्र पठाइदियो । केही दिनमै म उता गए । उनीहरू अलग अलग

भेट्न जादा लागेको अपहरण प्रयासको आरोपचाहिं पुष्टि भएनछ । तर त्यहाँ गएर शान्ति खलबल्याएको नाममा जरिवाना लागेछ । छोराले त्यससहित त्यहाँको १ लाख ७० हजार क्रोनर ९ करिब २७ लाख रूपैयाँ तिर्नुपरेछ ।

लेख

अखण्ड भण्डारी

छोराले त्यहाँ पढे, राम्रो काम पाए भन्थ्यो । घरमा पनि सरसहयोग र भरथेग भइरहेकै थियो । त्यसको करिब ५ वर्षपछि उसले श्रीमती र छोराछोरी भिकायो । उता जान धेरै खर्च लाग्छ भन्दै त्यही बेला सहरको घर बेचे । म गाउँमै फर्किएर एक्लै बस्न थालें । श्रीमानको मृत्यु भइसकेको थियो । छोरीहरूको बिहे भइसकेको थियो । छुट्टै बसेको जेठो छोरोसमेत विदेशतिर थियो । बूढो घर रुन म एकली बूढी बाकी रहें ।

तैपनि छोराछोरीले फोन गरिरहन्थे । आमा हो, समस्यासँग जुध्न सकिरहेकै थिए । एकली छु जस्तो कहिल्यै लागेन । म त डुब्न लागेको घाम न हुँ, उनीहरूको राम्रो थियो । मेरो सर्वस्व भनेकै त्यही थियो । मेरो सुख र खुसी भनेकै त्यही थियो । सँगै बस्न नपाउँदैमा के भएको थियो र उनीहरूले पनि माया गरेकै थिए । आखिर घरमा बसेर प्रगति हुने होइन ।

बस्न थालिसकेका रहेछन् । अदालतले बालबच्चा १८ वर्ष नहुन्जेल आमासँग राख्ने, खर्चबर्च बुबाले उपलब्ध गराउने फैसला गरेको रहेछ । आफ्नै हातले गुह्रमुत धोएर हुर्काएका नातिनातिनालाई कहिले भेटौं जस्तै भयो । छोरेलाई पूर्वबुहारी बस्ने घर सोधेर सिधै गएँ । बासका मुनाजस्ता बालबच्चासँग रमाइरहेकी थिए, केही मिनेटमै प्रहरी आयो । मलाई लगेर दुई घन्टा थुन्यो । छुटेपछि पो थाहा भयो बूढीआमै बच्चा अपहरण गर्न आई भनेर उनले उजुरी गरिछन् । यहाँ केही महिना बिताउन पनि मलाई उकुसमुकुस भयो । फर्केर आफ्नै घर आएँ । छोराबुहारीको छोडपत्र मुद्दा चलि्ररहेको थियो । तीन वर्षपछि फैसला भएछ । म नातिनातिनालाई

त्यही गएर थाहा पाएकी नवै खुला देश रहेछ । नेपालको जस्तो सीमा त्यहाँ छैन । विवाहभन्दा साथी फेरी फेरी सँगै बस्ने चलन त्यहाँ व्याप्त रहेछ । हामीले लुगा फेरेजस्तो उनीहरू मान्छे फेदार्हेछन् । त्यहाको प्रभाव प्यो होला उनीहरू पतिपत्नी सगै बस्न सकेनन्, छुट्टिए । ठिकै छ । तर मलाई मेरा नातिनातिनीको मायाले सधैँ पोल्छ । उनीहरूसँग फोनबाट सम्पर्क गर्नसम्म पाउँदिन । कानुन पनि अचम्मकै वस्तु रहेछ, जसले नचाहेनेहरूका नाता पनि तोडाउँदो रहेछ । चाहनेलाई छुट्याइदिनु, मन मिलेका सदस्यलाई त सँगै बस्न वा भेटघाट गर्न दिनु नि

मेरो छोराको मात्र होइन, विदेश जाने धेरैको परिवार बिग्रिएको सुन्छु । नेपालमा त्यही जोडी मिल्न

सक्ने, विदेश जाने बित्तिकै कुन हावाले छोइहाल्दो रहेछ र छुट्टिहाल्नुपर्ने नेपालमा जागिर र इलम नहुँदा धेरै नेपाली विदेश जान बाध्य छन् । मेरै आँखाले धेरै परिवार बिग्रिएको देखेकी छु । धेरै परिवार टुटफुट भएको मेरै

कानले सुनेकी छु । परिवार छाडेर विदेशिनेका व्यथा एक खाले होलान्, लिएर जाने पनि धेरैलाई राम्रो देखिन मिल्ने । त्यो म आफैँ भोगिरहेकी छु । आफ्नै हातले हुर्काएका बालबच्चा भेट्न जादा अपहरणको आरोप खेपेकी छु । बोल्दा प्रहरी खोरमा थुनिएकी छु । जरिवाना तिरेकी छु । तानातानका नाममा बालबच्चाले मायाबिहीन हतुपरेको देखेकी छु । उनीहरूको भविष्य कल्पेर छटपटिएकी छु । विदेशमा दुःख गर्नेलाई दुःखै छ । सुखी देखिनेको अनुहारको हासो पनि नक्कली लाग्यो मलाई त । त्योभन्दा आफ्नै देशमा इलम गरेर ढिडो गुन्धुक खाएको कति जाती कति । न परिवार भत्किन्छ, न परम्परा सकिन्छ । इकान्पुरबाट

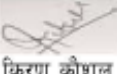
नेपाल पत्रकार महासंघ

पाल्पा शाखा

स्थापना : २०४९

च.सं. प.सं.

मिति : २०७० वैशाख १५

अध्यक्ष राजेश कुमार अर्वाल ९८५७०६०२०२ उपाध्यक्ष टेकनारायण भट्टराई ९८५७०६०२६८ सचिव किरण कौशल ९८५७०६०९०७ सहसचिव राजकुमार आले ९७४७०५२३९८ कोषाध्यक्ष मिलन विश्वकर्मा ९८४७०३८९६४ सदस्यहरु कृष्ण पोखरेल ९८४७०२९४६० यज्ञमूर्ति तिमिल्सिना ९८४७०६९७३९ कृष्ण बर्नाल ९८५७०६२९९७ भोजराज भट्टराई ९८४७०५२४३३ कृष्ण कार्की ९८५७०६०८५८ तिलाचन पाण्डे ९८५७०६०७८२ टिकाराम बस्न्याल ९८४७०३७४२ रिमा सोर्जे ९८४७३३३२९४ रत्न बहादुर कुमाल ९८४७०६८५७ गिता खनाल ९८४७११८८६८	प्रेस विज्ञापित नेपाल पत्रकार महासंघ पाल्पा शाखाको नवौं अधिवेशनबाट निर्वाचित केन्द्रीय सभासदसहित कार्यसमितिको संयुक्त बैठक आज मिति २०७१/०१/१५ गते तानसेन-१, मेहलधारास्थित कार्यालयमा शाखा अध्यक्ष राजेशकुमार अर्यालको अध्यक्षता र संस्थापक अध्यक्ष मेघराज शर्माको प्रमुख आतिथ्यतामा वसी निम्न बमोजिमका निर्णयहरु गर्दै सम्पन्न भएको छ । निर्णयहरु १. नेपाल पत्रकार महासंघको काठमाडौंमा वैशाख २० र २१ गते हुन गइरहेको २४ औं राष्ट्रिय महाधिवेशनमा जिल्लाका सम्पूर्ण केन्द्रीय सभासदहरुलाई अनिवार्य सहभागी हुने र सबै सभासद् एक साथ काठमाडौं जाने र महाधिवेशनमा सिंगो जिल्ला एकताबद्ध भएर प्रस्तुत हुने । २. संगठन सुदृढीकरणअन्तर्गत महासंघमा आवद्ध सम्पूर्ण पत्रकारहरुको व्यक्तिगत फाइल सफा गर्ने र सो फाइलमा सम्बन्धित पत्रकारको नागरिकता, शैक्षिक योग्यताका प्रमाणपत्र, कार्यरत सञ्चारसंस्थाको नियुक्तीपत्र, परिचयपत्र र व्यक्तिगत विवरण बायोडाटा राख्ने । ३. २०७१ सालको सदस्यता नविकरण खुला गरिएको छ । सबै पत्रकारलाई यथाशिघ्र आफ्नो सदस्यता नविकरण गर्न आह्वान गर्ने । ४. राष्ट्रिय वाणिज्य बैकमा रहेको २०२३९ नम्वरको वचत खाता बन्द गरी चल्ती खाता खोली सञ्चालन गर्ने हार्विक अभिवादन सहित । किरण कौशल सचिव

मिडिया अर्थात् असंगठित गुट

“मिडिया र पब्लिक रिलेसन भनेको संगठित भ्रूट हो ।” भारतीय वरिष्ठ पत्रकार विनोद मेहताले आफ्नै पत्रिका आउटलुकमा गत डिसेम्बरमा यस्तो लेखेपछि पत्रकारिताका धेरै विद्याथी स्तब्ध भए । उनको भनाइ जति विषमयकारी छ, उनले दिएको उदाहरण त्यत्तिकै जोडदार छ । प्रधानमन्त्री डा. मनमोहन सिंहको निमन्त्रणामा गत डिसेम्बरको तेस्रो साता भारत भ्रमणमा आएका थिए बेलायती प्रधानमन्त्री डेभिड क्यामरुन । दिल्लीमा राष्ट्रपति मुखर्जी र प्रधानमन्त्री डा. सिंहलाई भेटेपछि क्यामरुन सीधै कोलकातातिर लागे । इस्टइन्डिया कम्पनीले कोलकातामा पहिलो पाइला राखेर तथा पछि चालेर सिंगो भारतमाथि शासन गरेको थियो भन्ने बिसिंएजस्तो गरी कोलकातामा क्यामरुनको भ्रम्य स्वागत भयो । राता-पहेला बत्तीले जगमगाउँदा दर्जनौँ गाडीका बीचमा कोलकाताको सहरमा हुइकिएका क्यामरुनले आफ्नो गाडी बीचबाटोमै रोक्न चालकलाई आदेश दिए । शक्तिशाली देशको पाहुना प्रधानमन्त्रीको गाडी अचानक बीचमै रोकिएपछि अगाडि बढिसकेका सुरक्षाकमीका गाडीका लस्कर सेकेन्डमै ब्याकगेयर फर्किए । अपशकुनको सन्त्रासमा सुरक्षाकमीले हतियार सोझ्याए, ब्रेकिङ न्युजको आशमा पत्रकारले क्यामरा तेर्स्याए । कोलकाताको पार्क स्ट्रिट क्षणभरमै संसारभरिको सबैभन्दा ह्यापेनिङ स्पट बनिसकेको थियो । त्यहीबीचमा क्यामरुन महोदय गाडीबाट टक्क भरेर फुटपाथतिर लम्किए, फुटपाथमा अनुराग चौहान सधैजस्तै स्ट्रिट फुड बेचिरहेका थिए । प्रधानमन्त्री महोदयले चौहानको भेण्डरमा सबै परिकार हेरेपछि दालबडा अर्डर गरे । माहोल स्तब्ध थियो, जब क्यामरुनले पुदिनाको चटनीमा चोबेको दालबडा खाएर चट्टु जिब्रो पड्काए, एकैपटक पचासौँ क्यामराका ल्यास झलल्ल बले । क्यामरुनले १० पाउन्डको नोट दिएर चौहानको यो जुनी साथक बनाउँदै गाडीमा फर्किए, उनको लावालस्कर अगाडि बढ्यो । उनले गाडीबाटै टिवट गरे, कोलकातामा दालको मसलादार केक निक्कै मनपर्यो ।

क्यामरुनको टिवटभन्दा केही सेकेन्डअघि नै उनले दालबडा खाएको तस्बिर एपी, एएफपी, बिबिसी, रोयटर्स र पिटिआईमार्फत संसारभर फैलिसकेको थियो । अघिल्लो सॉफ़्ठ दिल्लीको हैदरावाद हाउसमा हिट्सकीको चुस्की लिएका प्रधानमन्त्रीले अर्को दिन कोलकाताको फुटपाथमा चटनी खाएर जिब्रो पड्काएको समाचार वास्तवमै असाधारण थियो । त्यसैले क्यामरुनले दालबडा खाएको तस्बिर केही घन्टामै सोसल मिडियामा सबैभन्दा बढी सेयर भएको तस्बिरमा दर्ता भयो । अनुराग चौहानको दालबडा जुन रफ्तारमा मिडिया र सोसल मिडियामा भाइरल बनिरहेको थियो, त्योभन्दा चर्को र फ्तारमा क्यामरुनको तारिफ र भारतीय नेताको गाली बेइज्जती भइरहेको थियो । भारतीय टेलिभिजनका प्रस्तोताहरू भनिरहेका थिए, नेता हुनु त क्यामरुनजस्ता, हेदैँ कति सरल, कति भलाद्मी । बाटोमा हिड्दाहिड्दै रोकिन सक्छन्, गरिबको छाप्रोमा खान सक्छन् । बरु हाम्रा नेता, गरिब जनताको भोट पाएर नेता बन्छन् र सडकका जनता देखेर घिन

मान्छन् । क्यामरुनलाई खोइ घिन लागेको ? सिक नेता, केही त सिक । रातभरि डेभिड क्यामरुनलाई बेचेपछि बिहानै मिडियाको ताती अनुराग चौहानलाई बेच्न पार्क स्ट्रिटतिर सोभियो । पत्रकारहरूको भीडले

प्रवर्द्धन गर्ने हो । तर, आफ्नो देशमा शान्ति र समृद्धि प्रवर्द्धन गर्न हामीलाई विदेशीको डलर र क्रोनर चाहिन्छ भने हाम्रो खास काम के हो भन्ने प्रश्न उठ्छ । वास्तवमा जनतालाई सत्य र तथ्य पस्कने कसम खाएको मिडिया

लेख

उमेश चौहान

क्यामरुनको टिवटभन्दा केही सेकेन्डअघि नै उनले दालबडा खाएको तस्बिर एपी, एएफपी, बिबिसी, रोयटर्स र पिटिआईमार्फत संसारभर फैलिसकेको थियो । अघिल्लो सॉफ़्ठ दिल्लीको हैदरावाद हाउसमा हिट्सकीको चुस्की लिएका प्रधानमन्त्रीले अर्को दिन कोलकाताको फुटपाथमा चटनी खाएर जिब्रो पड्काएको समाचार वास्तवमै असाधारण थियो । त्यसैले क्यामरुनले दालबडा खाएको तस्बिर केही घन्टामै सोसल मिडियामा सबैभन्दा बढी सेयर भएको तस्बिरमा दर्ता भयो । अनुराग चौहानको दालबडा जुन रफ्तारमा मिडिया र सोसल मिडियामा भाइरल बनिरहेको थियो, त्योभन्दा चर्को रफ्तारमा क्यामरुनको तारिफ र भारतीय नेताको गाली बेइज्जती भइरहेको थियो । भारतीय टेलिभिजनका प्रस्तोताहरू भनिरहेका थिए, नेता हुनु त क्यामरुनजस्ता, हेदैँ कति सरल, कति भलाद्मी । बाटोमा हिड्दाहिड्दै रोकिन सक्छन्, गरिबको छाप्रोमा खान सक्छन् । बरु हाम्रा नेता, गरिब जनताको भोट पाएर नेता बन्छन् र सडकका जनता देखेर घिन मान्छन् । क्यामरुनलाई खोइ घिन लागेको ? सिक नेता, केही त सिक । रातभरि डेभिड क्यामरुनलाई बेचेपछि बिहानै मिडियाको ताती अनुराग चौहानलाई बेच्न पार्क स्ट्रिटतिर सोभियो ।

चौहानका छिमेकी सडक व्यापारीहरू विस्थापित भए । मिडियाको सबैभन्दा ठूलो सेलिब्रेटी बनेका अनुरागसामु पत्रकारका प्रश्न बर्सिन थाले डेभिड क्यामरुनले दिएको १० पाउन्डले के किन्ने योजना बनाउनुभएको छ ? तपाईंलाई सानोमा छिमेकीका छोराछोरीले के भनेर होच्याउथे, तर तपाईं कसरी संघर्ष गरेर आजको स्थानमा आइपुगनुभयो ? तपाईं सानोमा के खानुहुन्थ्यो, कस्तो लगाउनुहुन्थ्यो ? त्यो चटनी बनाउने पुदिना कुन खेतको हो रु यस्तै यस्तै दर्जनौँ प्रश्न । केही चल्लीका पत्रकारहरू त अनुरागको अन्तर्वाता लिइसकेर अनुरागजस्ता हस्तीलाई जन्माउने बाबुआमा कहाँ बस्छन्, के खान्छन् भनेर पनि पत्तो लगाउँदै थिए । यो सब देखेर अनुरागले हासो थाम्न सकेन । उनको हासो देखेर एकजना पत्रकारले प्रश्न गरे, क्यामरुनले तपाईंको मुहारमा यस्तो हासो ल्याए, आफूलाई हर्षित बनाउने क्यामरुनलाई तपाईं के सन्देश दिन चाहनुहुन्छ ? जवाफमा अनुरागले भने, म क्यामरुनलाई सम्झिएर होइन, तपाईंहरूको काम सम्झिएर हासिरहेको छु । वास्तवमा क्यामरुनको गाडी अचानक रोकिएको होइन । दुई दिनअघि नै बेलायती दूतावासका उच्चआयुक्त आएका थिए । उनले प्रधानमन्त्रीले तिम्रो दुकानमा दालबडा खानुहुन्छ, स्टिलका भाडा पनि सफा राख्नु भनेर गएका थिए । नेताहरू अचानक यस्तो नाटक गर्दा रहेछन्, मिडिया त्यसैको पछि लाग्दा रहेछन् र जनतालाई बेबकुफ बनाउँदा रहेछन् । यो विचित्र देखेर मलाई हिजैदेखि हासो लागिरहेको छ ।

प्रधानमन्त्री क्यामरुनको न्युज फक्सिडुबारे चुप लागेर अनुराग चौहान अझै केही दिन मिडियामा छाउन सक्थे, तर सत्य बोलेर उनले मिडियाको आवेगपूर्ण प्रचारमा ब्रेक लगाइदिए । मिडियाबाजी गर्न १० पाउन्ड भए पुग्छ भनेकै कारण क्यामरुनको प्रोपगण्डा तत्कालै पर्दाफास भयो, तर दुर्भाग्य मिडियामा हल्ला गर्न दर्शौँ लाख पाउन्ड, डलर र क्रोनर खर्च भइरहेको छ, त्यसैले पर्दाफास हुन समय लागिरहेको छ । मिडियाले समाजमा शान्ति र विकास

आफै छग्रभेषीको चंगुलमा छ । छग्रभेषीले मिडियालाई र मिडियाले जनतालाई कसरी उल्लु बनाउँछन् भन्ने अर्को उदाहरण यहाँ सान्दर्भिक छ । सन् २००१ मा अगफानिस्तान पसेको अमेरिकी सेनालाई अर्को रोजगारी सिर्जना गर्न राष्ट्रपति जर्ज बुसले २००३ मा इराकमाथि हमला गरे । राष्ट्रपति बुसले तत्कालीन भारतीय प्रधानमन्त्री अटलबिहारी वाजपेयीलाई फोन गरेर भने, आतंकवाद र घातक हतियार हामी सबैका लागि चुनौती हो । त्यसैले मिलेर लडौँ, म बग्दादमा भारतीय सेनाको परेडको प्रतीक्षामा छु ।

अमेरिकी राष्ट्रपतिको प्रस्ताव इन्कार गरेर जोखिम लिने पक्षमा वाजपेयी थिएनन् । उनले यो विषयमा आफ्ना सहयोगीसँग छलफल गरे । लगत्तै मिडियामा समाचार आयो, अमेरिकी गठबन्धनमा भारत पनि सहभागी हुँदै, भारतीय सेना बग्दा जाँदै । समाचार आएकै दिन राजधानी दिल्लीलागायत प्रमुख सहरमा प्रधानमन्त्री अटलबिहारी वाजपेयीविरुद्ध प्रदर्शन भयो । वामपन्थी दलहरूको अगुवाइमा सडकमा नारा लाग्यो, बसवाजपेयी गठबन्धन मुर्दावाद, अमेरिकी कठपुतली वाजपेयी राजीनामा दे, साम्राज्यवाद मुर्दावाद । तीन दिनसम्म सडकमा प्रदर्शन भएपछि वाजपेयीले वामपन्थी दलका नेताहरूलाई भेट्न बोलाए । रामलीला मैदानमा वाजपेयीको पुलामा आगो सल्काएर उनैलाई भेट्न सेभेन रेसकोर्स रोड पुगेका वामपन्थी नेता हरकिसनसिंह सुरजित र एबी बर्धनलाई वाजपेयीले सोधे, कस्तो हुँदै छ आन्दोलन ? दुवै नेताले एकै स्वरमा भने, आन्दोलन चर्कदै छ । वाजपेयीले भने, कुहाँ चर्कदै छ खोइ ? म त त्यस्तो खासै केही देखिना । वाजपेयीले यो पनि भने, के-कस्तो सहयोग चाहिन्छ, मलाई भन्नोस्, तर यस्तो आन्दोलनले काम चर्दैन, आन्दोलन भनेपछि ठट्टा गर्न पाउँदैन । वाजपेयीले के-कस्तो सहयोग गरे खुलेको छैन, तर सो भेटको भोलिपल्ट भारतभर वाजपेयीका एक सय ५० पुला जले, प्रहरी कारबाहीमा सयौं प्रदर्शनकारी घाइते भए, संसारभरिका मिडियाले भारतमा बढ्दै गएको आन्दोलनको तस्बिर छापे । अनि वाजपेयीले बुसलाई खबर पठाए(

आन्दोलन हिंसात्मक बन्दै गयो, तत्काल सेना पठाउन सकिएन । जनतालाई उल्लु बनाउन वाजपेयी र वामपन्थीले मिडियालाई प्रयोग गरे, यो उदाहरण असाधारण हो, तर न पहिलो हो न अन्तिम नै ।

खडेरी लाग्यो कि पानीको चिन्ता

भुवन रायमाझी /छहरा लामो समय सम्म खडेरी परेपछि पश्चिम पाल्पामा खाने पानीको दिनप्रति दिन समस्या देखिन थालेको छ । अहिले पश्चिम पाल्पाका प्रायसबै मनीस बिहान ४ बजे नै धारा र पधेरा धाउनु पर्ने बाध्यता बनेको छ ।

पाल्पाको पालुङमैनादी गाविसको ५ वोडाका बासिन्दालाई खाने पानी जुटाउदैमा बिहान बितेको बताउछन् । जेलेश्वर मन्दिरका नजिकै रहेको रिब्दीकोट जंगल को मुहान बाट पाइप मार्फत खाने पानी ल्याएर बतास, देउदी, बिरौदी, मैदीका गाउका भन्डै एक सय घर घुरीका स्थानीयले यो पानी प्रयोग गर्छन तर अहिले पानीको मुलनै सुक्दै गएपछी स्थानीय स्तरमा खाने पानीको चरम अभाव भएको स्थानीय शिव कार्कीले बताए ।

दैनिक रुपमा नभइनहुने र अति महत्वपूर्ण चिज पानीको हाहाकार हुन थाले पछी अन्य मेलापात नै छोडेर पानी खोज्दा नै बिहान र दिन बित्ने गरेको पालुङमैनादी ५ बिरौदीकी बिबा कुमारी ठटराई सुनाउछिन् । उनका अनुसार बिरौदीको धारोमा पानी नपुगे भएकाले करिव २ घन्टाको बाटो भएर डडुवा भन्ने स्थानको पधेरामा पुगुनु पर्छ सो ठाउमा पनी प्रशस्त पानी पुगदैन भएको पानी पनी शुद्ध नहुदा बेला बेलामा भ्कडापखाला आउ लगाएतका रोगले

आमा रुन्छिन् धरधरी

पाल्पा / ए का थ र ि आमाहरूले मातातीर्थ औसीलाई रमाइलो गरि मनाए । उनीहरूलाई छोराछोरीले पूजा पनि गरे र मिठो मसिनो खानेकुरा पनि दिए । अर्काथरि आमाहरु जसले आफैलाई हेला गर्ने छोराछोरी सम्झेर धरधरी आशु बगाए । उनीहरूका लागि यो वर्षको मातातीर्थ औसी पनि रोएरै बित्यो ।

दुई छोराकी आमा बन्दीपोखरा गाविस खयरतुड्की ६९ वर्षीया शान्ताकुमारी टण्डन अहिले रिडीको बूढाश्रममा बस्छिन् । १० वर्षको उमेरमा बिहे गरेकी शान्तिका जान्नेसुन्ने भएपछि पैसा कमाउन भारत पसेका उहाका दुईवटै छोरा घर फर्किएर आएनन् । मरेको बाचेको केही थाहा छैन । हरेक वर्ष आउने आमाको मुख हेर्ने दिनले शान्तिलाई पीडा दिएर जान्छ । माता तीर्थ औशी अर्थात् आमाको मुख हेर्ने दिनको रुपमा लिइन्छ । यो दिन आफ्ना छोराछोरीहरूले आमालाई सम्मान प्रकट गर्दै पूजा गरि मिठो मिठो खानेकुरा दिन्छन् । आमाले छोराछोरीलाई आर्शिवाद दिन्छिन् । आमादेखि टाढा रहेकाहरूले टेलिफोनबाट आमाप्रति सम्मान प्रकट गर्छन् तर आमादेखि टाढा रहेकाहरूले टेलिफोनबाट आमाको अनुभव गर्न नपाएकाहरूको बेदना भने केले छ । र ?

“एउटा छोरा जन्माएर हुर्काए बिहे गरेपछि छोरा बिदेश गयो । छोरा गएपछि बुहारी नाती पठाउन तानसेन गइन् । उतै घर बनाएर बस्न थाले । मेरा बुढा १० वर्षअघि नै

गाउलेलाइ सताउने गरेको स्थानीयहरु बताउँछन् ।

एक गाणी पानीको निम्ती पटक पटक तछाड मछाड र हात हालाहाल नै हुन्छ धारको पानी कै निम्ती छिमेकी संग बोल बाराबार समेत भएको छ , पानी खोज्न जादा विहान नै बित्ने भएकाले छोराछोरी स्कूल पठाउन र अन्य मेलामात गर्न कठिन भएको मैदीका गाउँकी कल्पना कार्कीले दुखेसो पोखिन् । कल्पनाका अनुसार मैदीकाको डाडामा मात्रै ३० घरधुरी छन् सबै पानी लिन जाने बिरौदी हो गाइ बस्तुलाइ खुवान धारोको पानीले पुगदैन नुवाउन धुन त कुरै नगरौ खाने पानीलाइ नै लड्नु पर्छ ।

सधै जसो चैन देखी जेछुको अन्तिम सम्म बढी खडेरी परेपछी भएका मुलहरु सुक्दै जान्छन अती पानीको समस्या हुन थाल्छ यो सालबाट खाने पानीलाई भनेर जिल्ला बिकास समिति पाल्पा र जिल्ला खाने पानीबाट करिव सात लाख बजेट परेको छ अव मुहान खोजेर पानीको दिर्घकालीन साधधान गरिने भएको छ । पश्चिम पाल्पाका पालुङमैनादी मुभ्फुड छहरा भुवनपोखरी सोमादी सिद्धेश्वर गाविस लगाएतका डाडा बस्तीमा अहिले व्यापक खानेपानीको समस्या देखिएको छ उनीहरु घन्टी लाएर एक गाणी पानीलाइ समय खर्चेका छन् ।

बित्नुभयो । पैसा कमाउन थालेपछि बुहारीको कुरा सुनेर छोराेले फोन पनि गर्दैन । म दुःखीलाई कहिल्यै सुखको दिन आएन ।” चापपानी ओल्लो पल्लो घरका छोराछोरीहरूले हरेक वर्ष आज आमाको मुख हेर्ने दिन हो भन्दै टाढा भएपनि फोनबाट सम्भक्तो देखा तिलोत्तमाको भक्कानु छुट्छ । “मेरा लागि खुशीको दिन कहिल्यै आएन ।” उनले भनिन् ।

छोराेले बिहेबारी गरेर पैसा कमाउन परदेश गएपछि वा राजगारीका लागि शहर बस्न थालेपछि पाल्पाका ग्रामीण बस्तीहरूमा बुढाबुढी मात्रै देख्न देखिन्छ । बुढाबुढीहरूले सकी नसकी खेती किसानी गरेर गुजारा चलाउँदै आएका छन् । भने कतिपय बूढाश्रममा बुढ्यौली गुजाउँ आएका छन् । पैसाको लतमा फसेका छोराछोरीहरूले मातातीर्थ औशीको दिनमा समेत आफ्नी आमालाई सम्भन्न छाडेको राम्दीमा बूढाश्रममा संचालन गर्दै आएको कल्पवासी सेवा आश्रमका सचिव लक्ष्मण पन्थीले बताए । उनले भने-“बूढाश्रममा रहनुभएका कतिपय आमाहरूका छोराछोरीहरूले त आफ्नी आमा छिन् भनेर समेत सम्भन्न छाडिसकेका छन् ।”

पाल्पा र स्यांगजाको संगमस्थल राम्दी र पाल्पा र गुल्मीको संगमस्थल रिडीमा बूढाश्रम संचालन रहेको छ । बूढाश्रममा ८० जना बूढबूढाहरु बस्दै आएका छन् । सबैका आ-आफ्नै दुखेका छन् । कोहीलाई जग्गाका लागि छोराेले घरमा लखेटिदियो । कोहीलाई घरमै बस्न बाँकी पृष्ठ ५ मा

मन्त्रीले भने-“गरिवलाई जमिन पक्का”

पाल्पा/भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्री दल बहादुर रानाले धेरै जमिन हुनेहरूबाट लिएर सरकारले गरि वलाई प्रदान गर्ने बताएका छन् ।

तानसेनमा प्रेस काउन्सिल नेपाल र पत्रकार महासंघले संयुक्त रुपमा आयोजना गरेको पत्रकार आचारसंहिता कार्यक्रममा बोल्दै मन्त्री रानाले हिमाल पहाड र तराईका जमिनहरूलाई बर्गीकरण गरि खेतीकिसानी र घर बस्ती निर्माणका लागि प्रतिपरिवार निश्चित रोपनी जग्गा भन्दा माथि हुनेहरूबाट सरकारले उक्त जग्गा लिने तयारी गरेको र तत्काल ऐन कार्यान्वयन गरि कार्य अगाडि बढाउने बताए । मुक्त हलिया र भूमिहितहरूको समस्या समाधानका लागि मन्त्रालय प्रतिबद्ध रहेको मन्त्री रानाको भनाई छ ।

तत्काल सबै जिल्लाहरूमा समेत सुकुम्बासी समस्या आयोगको जिल्ला शाखा बिस्तार गरि सुकुम्बासी समस्या समाधान गरिने बताउदै मन्त्री रानाले भन्नुभयो “सुकुम्बासी समस्या समाधान आयोग सरकार आउदा सागै आउने र सरकार ढल्दा सागै ढल्ने हुनुहुदैन ।” मन्त्री रानाले संचारकर्मीको योगदानले नै राज्यको हरेक संक्रमणकालिन अवस्थाले समेत विकास पाएको बताउदै यसभित्रको पनि आचारसंहिता कार्यान्वयनको पाटो बलियो हुनुपर्ने बताउनुभयो । सबै गाविस र नगरपालिकाका जमिनहरूलाई ६ भागमा विभाजन गरि सोही अनुसार ती जमिनहरूको उपयोग गरिने रानको भनाई छ । उहाले भन्नुभयो, कृषि योग्य क्षेत्र, आवासिय क्षेत्र, व्यवसायिक क्षेत्र, औद्योगिक

क्षेत्र, बन क्षेत्र र सार्वजनिक उपयोगको क्षेत्रको रुपमा जमिनलाई वर्गीकरण गरिनेछ । सोही अवसरमा पाल्पाको पत्रकारिताको अवस्था, आचारसंहिता कार्यान्वयनको अवस्था र सुधार गर्नुपर्ने विषय लगायतमा छलफल भएको थियो । कार्यक्रममा सभाषद् राधाकृष्ण काडेल, प्रेस काउन्सिलका सदस्य माधव शर्मा, चन्द्र किशोर भ्ना, प्रेस काउन्सिलका प्रशासकीय अधिकृत पूर्ण कार्यान्वयन हुन नसक्दा यस क्षेत्रमा थुप्रै समस्या देखिएका छन् भन्नुभयो । पत्रकार महासंघ पाल्पाका उपाध्यक्ष टेकनारायण भट्टराईको स्वागत, सचिव किरण कौशलको संचालन र अध्यक्ष राजेशकुमार अर्यालको अध्यक्षतामा कार्यक्रम सम्पन्न भएको थियो ।

काम कुरो एकातिर कुम्लो बोकी ठिमीतिर

अभिका भण्डारी

पाल्पा/यो हप्ता देशभर लोकतन्त्र दिवस मनाइयो । लोकतन्त्र बहाली भएको नौ बर्ष बित्यो तर सर्वसाधारणले भने पूर्णतः लोकतन्त्रको महसुस गर्न नपाएको दुखेसो पोखे । जिल्ला स्तरकै कार्यक्रमहरूमा पनि अगुवाहरूले नै हुने खानेका लागि मात्रै लोकतन्त्र आएको बताए । उनीहरूले नेताहरूले लोकतन्त्रलाई काम कुरो एकातिर कुम्लो बोकी ठिमीतिर जस्तै बनाएका छन् भन्न भ्याए ।

लोकतन्त्र दिवस जिल्ला मूल समारोह समिति पाल्पाले आयोजना गरेको कार्यक्रमका वक्ताहरूले पनि लोकतन्त्रबारे गुनासो गनासो गरे । कार्यक्रमका प्रमुख अतिथि पाल्पाका प्रमुख जिल्ला अधिकारी शिवराज जोशीले सर्वसाधारणसम्म लोकतन्त्रको सकारात्मक सन्देश पुर्याउन सबै पक्षको भूमिका रहने बताए ।

कार्यक्रममा नेपाली कांग्रेस पाल्पाका उपसभापति कृष्ण अधिकारी, नेकपा एमाले पाल्पाका कार्यबाहक अध्यक्ष देवीप्रसाद बस्याल, एमाओवादी पाल्पाका सहसचिव बलु गैरे, राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टीका अध्यक्ष डुल बहादुर कुँवर, राष्ट्रिय जनमोर्चाका सचिव बिशाल दलामी, राष्ट्रिय जनमुक्ति पार्टीका प्रचार प्रमुख टोप अस्लामी, अखण्ड नेपाल पार्टीका अध्यक्ष दिनेश रावल, नेकपा माओवादीका गिर बहादुर थापा, पूर्व सभाषद् नारायणी शर्मा, पूर्व सांसद यादबबहादुर रायमाझी, तानसेन नगरपालिकाका कार्यकारी अधिकृत निरन भट्टराई, गाविस राष्ट्रिय महासंघका अध्यक्ष दामोदर घिमिरे, पत्रकार महासंघ पाल्पाका अध्यक्ष राजेश कुमार अर्याल लगायतले आ आफ्नो धारणा राखे । जिल्ला विकास समितिका निमित्त स्थानीय विकास अधिकारी दुर्गा थापाको अध्यक्षता र गाविस सचिव टंक भण्डारीको संचालनमा कार्यक्रम सम्पन्न भएको थियो

सिमा र प्रशंसालाई कास्यपदक

निर बहादुर सारु

पाल्पा/सातौँ एशियन आई. टि. एफ तेक्वान्डो प्रतियोगितामा नेपाल बाट सहभागी भई यस पाल्पा आई. टि. एफ. तेक्वान्डो संघका जिल्ला सदस्य एवं बेथल आईटिएफ तेक्वान्डो डोजाडकी सिमा थापा सारु र प्रशंसा रेग्मीले एशियन प्रतियोगितामा पाल्पामा पहिलो पटक ३/३ वटा काश्य पदकहरू प्राप्त गर्न सफल भए । सिमा सारुले ५८ केजी मुनी तौलमा १ काश्य, ग्रुप प्याटन र ग्रुप स्पाईरीड पनि १/१ काश्य जित्न सफल भए । त्यस्तै प्रशंसा रेग्मीले जुनियर ४५ केजी मुनी तौलमा १ काश्य, ग्रुप प्याटन र ग्रुप स्पाईरीड पनि १/१ काश्य जित्न सफल भए । नेपालको लागि १ मात्र

स्वर्ण निशमा बस्यालले जितेकी छन् । त्रिपुरेश्वरस्थित राष्ट्रिय खेलकुद परिषद् (राखेप) को कम्प्लेक्समा भएको स्पाइरिडतर्फ १६ वर्षमुनि पहिलेदेखि तेश्रो डानतर्फ महिलाको ४० केजीमुनि निशमाले फाइनलमा ताजकिस्तानकी निशोना फइजेभालाई पाखा लगाउदै इतिहास रचिन् । डिपिआर कोरिया सातौँ एसियाली तेक्वान्डो (आईटीएफ) च्याम्पियनसिपको सितियरमा टिम च्याम्पियन बनेको छ भने नेपाल अन्तर्राष्ट्रिय तेक्वान्डो महासंघ (एनआईटीएफ) द्वारा आयोजित प्रतियोगिताको जुनियरमा २६ स्वर्णसहित ताजाकिस्तान पहिला बनेको छ । सो प्रतियोगितामा २० वटा देशहरू सहभागीता रहेको थियो ।

उत्तर पाल्पाको बराडदी गाविस वडा नं. ९ मा रहेको विश्रवकै विशाल महामृत्युञ्जय शिव मुर्ति ।

पार्वती पाण्डे

पाल्पा/महान्यायाधिवक्ता बाबुराम कावरले दुधको दुध र पानीको पानी छट्याउन सके मात्रै न्यायपालिकालाई सर्वसाधारणले बिश्वास गर्ने आधार बन्ने बताएका छन् ।

महान्यायाधिवक्ताको कार्यालयले शुक्रवार पाल्पाको तानसेनमा आयोजना गरेको २ दिने सरकारी वकीलहरूको क्षेत्रीय वार्षिक कार्य समीक्षा तथा अनुशिक्षण कार्यक्रममा बोल्दै उजले कुनै जमानामा मान्छेहरू धर्म सम्झेर पनि गलत काम गराउन गराउथे, अहिलेका मान्छेहरू कानुनसित पनि डराउन छोडेका भने । प्रहरीले गरेको अनुसन्धानमा सरकारी वकिलले अवरोध सृजना नगर्ने र सरकारी वकिलले गरेको अनुसन्धानमा अदालतले अवरोध सृजना नगरी सत्य तथ्यमैत्री हुनुपर्ने उनको भनाई छ ।

कार्यक्रममा नायव महान्यायाधिवक्ता ठोक प्रसाद शिवाकोटीले सरकारी वकिलहरूलाई समयअनुसार अनुसन्धान गर्ने र बहस पैरवी गर्नेबारे प्रशिक्षणको खाचो रहेको बताए । पश्चिमाञ्चल क्षेत्रका १६ जिल्लाका सरकारी वकिलहरूको सहभागिता रहेको अनुशिक्षण कार्यक्रमको उद्घाटन समारोहमा

आमा रुन्छिन् ....

नसक्ने गरि छोरा बूहारीले हेला गरे । कसै कसैका कोही पनि आफन्त नभएपछि बुढाश्रममा आएर बस्ने गरेका छन् । यस्तो क्रियाकलाप सदरमुकाम तानसेन देखि ग्रामीणक्षेत्र सम्म देखिन्छ ।

महिला तथा बालबालिका कार्यालय पाल्पाकी महिला विकास अधिकृत तुलसा अर्याल पछिल्लो केही वर्ष पाप्पामा धेरै आमाहरूले दुःख पाएको बताउँछिन् । बास्तवमा आमालाई वर्षमा एक दिन मात्रै हैन सधैभरि पुज्नुपर्छ तर यहाँ ठिक उल्टो भएको छ । अर्यालले भनिन् । “आमा जसले जति दुःख पाएर पनि बच्चा पाइन् आफुले केही नखाएर पनि छोराछोरीलाई खुवाइन् र हुकाईन् आज त्यही आमाहरू हेलामा परेका छन् यो भन्दा दुःखको विषय के हुन सक्छ ?” उनले भनिन् । आफ्नो कार्यालयमा हरेक दिन जसो दुखेसो पोख्न घरपरिवारबाट हेलामा परेका आमाहरू आउने गरेको बताउँदै अर्यालले भनिन् हामीले जेष्ठ नागरिक उपचार खर्च कोषबाट २ हजार रुपियाँसम्म सहयोग गर्दै आएका छौ ।

जिल्ला अदालत पाल्पाका न्यायाधिश दयानाथ खरेल, पाल्पाका प्रमुख जिल्ला अधिकारी शिवराज जोशी, प्रहरी

नायव महानिरीक्षक बम बहादुर भण्डारी, नेपाल बार एसोसिएसन पाल्पाका अध्यक्ष जोगलाल बिश्वकर्मा,

गणेशबाबु अर्याल, बद्रि प्रसाद गौतम, सूर्यराज दाहाल लगायतले आ-आफ्नो धारणा राखेका थिए ।

नेपालमा पर्यटन..

घटेर १२.८७ पुगेको छ भने ०१३ मा पनि यो अबधि १२ दिनबाट लम्बिन सकेको छैन । राज्यले १० लाख पर्यटक भित्राउने महत्वाकांक्षी लक्ष्यका साथ सन् २०११ मा पर्यटन वर्ष मनायो तर यसले जम्मा तीस प्रतिशत मात्रै सफलता पाउन सक्यो । त्यस्तै, हाल राज्यले “टुरिजम भिजन-२०२०” अधि सारेको छ । तर यसलाई सफल पार्न सम्बन्धित सबै पक्ष र निकायको कति पनि ध्यान जान सकेको देखिदैन ।

खाडी तथा उजाड मरुभूमितुल्य देशहरूले विभिन्न पर्यटकीय क्रियाकलापहरू मार्फत करोडौं पर्यटक भित्राउन सकिरहेको परिपेक्षमा नेपाल त भन्नु प्राकृतिक एवं सामाजिक-साँस्कृतिक रूपले विविधात्मक र धनी छ । पर्यटकीय सम्भावनाको विश्व सूचिमा अग्रस्थानमा पर्ने नेपालले यसबाट पर्याप्त लाभ हासिल गर्न नसक्नु पछाडि विज्ञहरूले व्यवस्थापकीय तथा जनशक्ति सदुपयोगको कमजोरी ठान्दछन् । पर्यटन क्षेत्रको विकासको अभियानलाई सबै जिल्ला र ग्रामिण क्षेत्रसम्म पुर्‍याउन नसक्नुले पनि यसबाट प्राप्त हुनुपर्ने जति लाभ हासिल हुन नसकेको लेखक तथा विज्ञहरू बताउँछन् । पूर्व अर्थसचिव एवं आर्थिक विश्लेषक रामेश्वर खनाल एक लेखमा लेख्छन्- “रोजगारप्रधान पर्यटन तथा आतिथ्य सेवाको आर्थिक सम्भावना नेपालका सबै जिल्लामा छ । यो सम्भावना प्राकृतिक, साास्कृतिक, आध्यात्मिक, मानवसिर्जित संरचना तथा सभ्यता आदिका कारणले देखिन गएको हो । अरु सबै कुरा यथावत मान्ने हो भने यो सेवाले ल्याउन सक्ने प्रतिव्यक्ति लाभमा जिल्लाहरूबीच खासै फरक पर्ने देखिदैन ।” यस भनाइबाट के आशय बुझ्न सकिन्छ भने नेपालका सबैजसो जिल्लामा उत्तिकै मात्रामा

पर्यटकीय सम्भावनाहरू हुँदाहुदै पनि त्यसको पर्याप्त पहिचान, अनुसन्धान र प्रचार(प्रसार हुन सकिरहेको छैन । जस्तै, केवलकार भन्नासाथ जो कोहिले मनकामना यात्रालाई सम्झिन्छौं । तर नेपालमा त्यस्ता धेरै शुन्दर मनोरम डाडाकाडाहरू छन्, जहाँ केवलकार सञ्चालन गरि पर्यटनको विकास गर्न सकिन्छ । त्यस्तै हाइवे टुरिजमको पनि अत्याधिक सम्भावना छ नेपालमा ।

पर्यटक आगमनको संख्या वृद्धि हुँदैमा पर्यटन क्षेत्रको विकास भयो भनेर आकलन गर्न मिल्दैन । यसको उचित व्यवस्थापन गर्न सक्नु ठूलो कुरा हो । सगरमाथाको आधारशिविर मानिने “लुक्ला” पुग्नलाई तीन-चारदिन अगाडी नै हवाई टिकट बुक गर्दासमेत सिट पाउन मुश्किल छ । राष्ट्रिय ध्वजाबहाक नेपाल वायुसेवा निगमले त भन्नु त्यस्ता दुर्गम क्षेत्रहरूमा आफ्नो हवाई सेवा विस्तार गर्न सकेकै छैन । सुगम भनेका पोखरा, नेपालगञ्ज, भैरहवा जस्ता प्रमूख शहरहरूमा पनि पर्याप्त होटेल छैनन् । पर्यटक आकर्षणको अर्को केन्द्रबिन्दु- “न्याफ्टिङ” सुविधा पनि सोचेजस्तो सहज छैन । सुनकोशी, तामाकोशी वा भोटेकोशीमा न्याफ्टिङ गर्न जाने आन्तरिक तथा बाह्य पर्यटक उपयुक्त बसोवासका लागि रामेछाप सदरमुकाम मन्थली वा अर्कोतिर सिन्धुलीबजार पुग्नुपर्ने स्थिति बन्यो उनीहरूलाई आनन्ददायी अनुभूति नहुन सक्छ । कसमसकम त्यहा उपलब्ध ब्रास, काठ-दाउराबाट वरिपरी नै अस्थायी रुपमै भएपनि स-साना कटेजहरू निर्माण गरेर व्यवस्थित गर्न सके कति राम्रो हुन्थ्यो ? पर्यटक व्यवस्थापनमा देखिएको अर्को समस्या वा चुनौती भनेको दक्ष जनशक्तिको अभाव हो । भौगोलिक, आर्थिक तथा सामाजिक क्षेत्रबारे उच्च ज्ञानप्राप्त र सबैखाले पर्यटकलाई प्रभावित

पार्न सक्ने कला भएको जनशक्ती अत्यन्तै कम छ । उनीहरूका पिर-मर्का, समस्या वा जिज्ञासालाई नजिकैबाट बुझेर गाइडलाईन गर्ने कुशल “गाइड”को अभावले पर्यटकलाई खल्लोपना लाग्न सक्छ । यस्ता खाले मनोविज्ञानलाई बुझ्न सकिएन भने फेरी नेपाल भ्रमण आउने चान्स निकै कम हुन्छ । हरेक व्याक्तिमा आ-आफ्ना विशेषता, शैलि, आवश्यकता र चाहना हुने भएकाले सोहीअनुरूप व्यवहार गर्न सक्नुपर्दछ । राज्यले खाली पर्यटन वर्ष तथा यस सम्बन्धी कार्यक्रमहरू घोषणा गरेर मात्रै पुग्दैन । घोषित कार्यक्रमहरूलाई सार्थक पार्न पर्यटन सम्बन्धी क्रियाकलापहरूको सफलतातिर ध्यान जानु जरुरी हुन्छ । किनभने, स-साना क्रियाकलाप तथा कार्यक्रमहरू सफल हुन सकेमा मात्रै पर्यटनका नीति तथा दिर्घकालिन रणनीति पूरा हुन सक्दछन् । पर्यटन सम्बन्धी गतिविधिहरू जती बढाउँदै लैजान सक्यो उति नै राज्यलाई फाइदा हुने हो । एकैचोटि चुनौतीपूर्ण लक्ष्य अधि सार्नु भन्दा पर्यटकले टेक्ने हरेक पाइला र उनीहरूले हेर्ने हरेक नजरलाई रोचक र उपलब्धिधर्मक बनाउन सकेमा आफसैआफ पर्यटनको विकास संभव हुन्छ । अर्कोतिर पर्यटन क्षेत्रको विकास कहिल्यै पनि राज्य एकैलैले गर्न सक्दैन । यसमा निजी संघ-संस्थाको महत्वपूर्ण भूमिका रहने गर्दछ । सरकारले आयोजना वा घोषणा गर्ने जुनसुकै कार्यक्रमहरू सफल रुपमा सञ्चालन गर्न सबै व्यक्ति, पक्ष, वर्ग, समुदाय तथा संस्थाको सहयोग चाहिने हुनाले राज्यले पर्यटन क्षेत्रको विकास एवम् सुधारका लागि निजी क्षेत्रसाग हातेमालो गरेर अधि बढ्ने नीति लिनु पर्दछ । लेखक विकसित नेपाल राष्ट्रिय मासिकका प्रकाशक/सम्पादक हुन् । bikasitnepal@hotmail.com

देशविदेशमा रहनुभएका महानुभावहरूले पाल्पा समाचारपत्र

साप्ताहिक गुल्मी टुडे डटकम र हाम्रो गुल्मी न्यूज

डटकममा पनि पढ्न सक्नुहुनेछ ।

हार्दिक शुभकामना

नव वर्ष २०७१ सालको पावन अवसरमा सम्पूर्ण नेपालीहरूमा दीर्घायु, सुख, शान्ति, समृद्धि एवम् प्रगति उन्नतिको हार्दिक मंगलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछौ ।

सुदर्शन गौतम

नापी अधिकृत एवम्

नापी कार्यालय, पाल्पा परिवार

हार्दिक शुभकामना

नव वर्ष २०७१ सालको पावन अवसरमा सम्पूर्ण नेपालीहरूमा दीर्घायु, सुख, शान्ति, समृद्धि एवम् प्रगति उन्नतिको हार्दिक मंगलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछौ ।

काशिका गैरे
अध्यक्ष

युवराज बस्याल
कार्यक्रम संयोजक एवम्

महिला कल्याण संघ

पाल्पा परिवार

भजन कृतान गाएर आफ्नो दुखेसो भुल्दै पाल्पा र स्यांगजाको संगमस्थल राठदी स्थित बूद्धाश्रममा बस्दै आएका बूद्धबूद्धाहंस ।

खुल्यो ! खुल्यो !! खुल्यो !!!

कुसुम गेष्ट पोइन्ट

KUSUM GUEST POINT

बसन्तनगर, बालाजु, नयाँ बसपार्क, काठमाडौं

मलेसिया सम्पर्क :

रामचन्द्र नेपाल (०१६-६०४५६८०)

प्रकाश बि.सी. (०१०-९६८८३५१)

हाम्रा सेवाहरू :

- स्वादिष्ट खाना तथा नास्ताको व्यवस्था
- प्रत्येक कोठामा टिभी / केबुलको व्यवस्था
- जीप, कार तथा भ्यानको व्यवस्था
- एयरपोर्ट जानआउन गाडीको व्यवस्था

काठमाडौं सम्पर्क :

०९७७-१४३५६४६१, ०१२२९९३०१

९८४७३९८८६१, ९८४३७६०९२९

९८१४४६८८४४

- एट्रेज तथा ननएट्रेज रुमको व्यवस्था
- तातो / चिसो पानीको व्यवस्था
- नेपालभरि जान बसटिकटको व्यवस्था
- टेलिफोन / इन्टरनेटको सुविधा

(पाइलक भनेर आउनुहोस् साथी भनेर जानुहोस्)

जिल्ला बन कार्यालय पाल्पाको सूचना

गर्मीको समयमा मानिसको लापरवाही वा जानीजानीका कारण वनमा वर्षेनी डढेलो लागि वनस्पति र वन्यजन्तुको निवास भइरहन्छ । डढेलोले वन नजिकका बस्तीहरूमा समेत प्रभाव पार्न सक्छ । यसर्थ यसबारे आफू पनि सचेत बनौ र अरुलाई पनि सचेत गराऔ ।

अनुरोधक

जिल्ला वन कार्यालय पाल्पा

फोन नं. ०७५-५२०००२

एक नजर यता पनि ल

हामीकहाँ महिला पुरुष तथा बालबच्चा एवम् उमेर अनुसार जुत्ता, चप्पलहरू तयार गरिनुका साथै खुद्रा तथा थोक बिक्री गरिन्छ । यहाँहरूको अर्डर अनुसार जुत्ता चप्पल समेत तयार गरिने भएकोले सम्पर्क राख्नुहोला ।

प्रो.

गोविन्द नेपाली

न्यू शुभकामना शु सेन्टर

असनटोल, तानसेन पाल्पा

पाठकलाई पत्र

आदरणीय पाठक मित्रहरू, पाल्पा समाचारपत्र साप्ताहिकले यहाँहरूको सुझाव, सल्लाह र प्रतिक्रिया बमोजिम आफ्ना अंकहरूलाई निरन्तरता दिँदै आएको छ । साहित्य र सृजना सहितको सम्पन्न समाज निर्माणका लागि हामी तृण छौ । हाम्रा पाठक मित्रहरूको सुझाव सल्लाह र प्रतिक्रियालाई नै आत्मसात हामीले निरन्तर रूपमा यहाँहरूकै सुझाव सल्लाह बमोजिम पत्रिकालाई परिमार्जन समेत गर्दै आएका छौ । हामीले पाल्पा समाचारपत्र साप्ताहिकलाई स्थानीय समुदायको जीवनस्तर र प्रगतिपसित जोडेर हेर्न चाहन्छौ । हामी तपाईंको खुशीमा पनि दुःखमा पनि सँग हुन चाहन्छौ । यसका लागि हामीलाई तपाईंहरूको उचित सल्लाह सहितको साथ चाहिन्छ । त्यस्तै यहाँहरूसँग विभिन्न साहित्यिक लेख रचना, गीत, गजल, कविता तथा अन्य विभिन्न यात्रा संस्मरणहरू समेत हाम्रो ठेगानामा यहाँको पूरा परिचय सहित एक प्रति फोटो समेत समावेश गरि हाम्रो ठेगानामा पत्राचार गरि पठाइदिनुहुन अनुरोध गर्दछौ । यहाँले प्रेषित गर्नुभएका पत्रहरूलाई हामीले पत्रिकामा निरन्तर समावेश गर्दै लैजाने छौ । पत्राचारको लागि तलको ठेगाना प्रयोग गर्नुहुन अनुरोध छ ।

पाल्पा समाचारपत्र
साप्ताहिक
नखनटोल, तानसेन
पाल्पा

तानसेन नगरपालिकाको अनुरोध

- नगर सफा राखौ, नगरवासीको सभ्यताको परिचय दिउँ ।
- तानसेन नगरलाई फुलेफूलको शहर र हरित शहर निर्माण गर्न सबै क्षेत्रबाट प्रयत्न गरौ ।
- वातावरण सुधार्न पहल गरौ, नगर क्षेत्र सफा राखी स्वच्छ राखी आनन्दमय वातावरण निर्माणमा लागि परौ ।

अनुरोधक

तानसेन नगरपालिकाको कार्यालय, तानसेन पाल्पा

इन्द्रेणी रेष्टुरेन्ट अब,अभ नयाँ ढंगबाट

विगत १५ वर्षदेखि तपाईंको सेवामा समर्पित हुँदै आएको यस रेष्टुरेन्ट नयाँ व्यवस्थापन र परिष्कृतपनका साथ स्तरीय नास्ता र खानाका लागि सेवामा हाजिर रहेको जानकारी गराउँदछौ ।

हामीकहाँ नेपाली, पाल्पाली, चाइनिज, इन्डियन खाना तथा नास्ता र तन्दुरी स्न्याक्स, कन्टिनेन्टल उपलब्ध छ ।

सदैव हामीलाई सम्भन्नुहोस्, आफ्नै ठान्नुहोस् ।

इन्द्रेणी रेष्टुरेन्ट

बज्र होटलको भुइँतला

आन्दोलन चौक, तानसेन पाल्पा

(बसपार्कबाट टुँडिखेल जाने बाटोमा बायाँपट्टी)

प्रो. टोप बहादुर न्यौपाने र गोपीकृष्ण देवकोटा

फोन नं. ०७५-५२१०८४, ८८४७१०२२०५, ८८४७२२४७७८

डिभिजन सडक कार्यालयको अनुरोध

“सडक अतिक्रमण रोकौ, राष्ट्रको भौतिक पूर्वाधार बिकासमा सहयोग गरौ ।” राजमार्गमा घर टहरा बनाउँदा बाटोको सेन्टर प्वाइन्ट (केन्द्र रेखा) देखि करिब २५ मिटर र क्षेत्रीय सडक खण्डका १५

मिटर छोडेर मात्र बनाउनुहुन सर्वसाधारणहरूमा अनुरोध गर्दछौ ।

अनुरोधक

पश्चिमाञ्चल डिभिजन सडक

कार्यालय नं. ३, पाल्पा

जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय पाल्पाको अनुरोध

कुष्ठरोग

- कुष्ठरोग आँखाले देख्न नसकिने सूक्ष्म किटाणुले लाग्ने एक प्रकारको कम सन् दीर्घ रोग हो । यसले खास गरेर मानिसको छाला र बाहिरी स्नायुहरूमा असर गर्दछ ।
- शरीरको कुनै पनि भागमा लाटो, फुस्रो वा रातो रङ्गको छुँदा थाहा नहुने दागहरू आउनु, हात खुट्टाका स्नायु मोटो हुनु, दुख्नु तथा हातगोडा भ्रमभ्रमाउनु आदि मुख्य लक्षणहरू हुन् ।
- माथि उल्लेखित लक्षण र चिन्हहरू देखा परेमा तुरुन्तै स्वास्थ्य कार्यकर्तालाई देखाई नियमित उपचार गराएमा कुष्ठरोग पूर्ण रूपले निको हुन्छ ।
- सबै स्वास्थ्य संस्थाहरूमा कुष्ठरोगको जाँच तथा उपचार सेवा निःशुल्क उपलब्ध छ ।

“कुष्ठरोग उन्मुलन हाम्रो अभियान

छिटो उपचार र प्रभावितहरूलाई समुदायमा पुर्नस्थापना ”

अनुरोधक: जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय पाल्पा